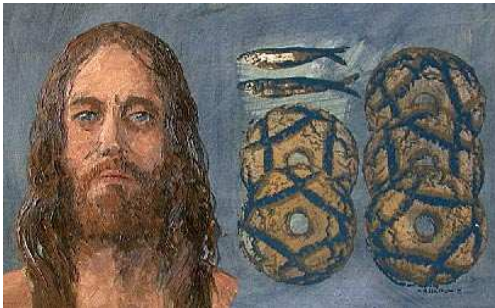

HYVINKÄÄ - HAVANNA

kulttuurivaihtonäyttelyn rahoitus selvitys

Satu Sälpäkivi
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Aikuiskoulutus (120 op)
Marraskuu 2009

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1. JOHDANTO.....	3
1.1 Lähtökohdat.....	3
1.2 Hyvinkää ja hyvinkääläinen kuvataide.....	4
1.3 Havanna, Kuuba ja kuubalainen kuvataide.....	6
1.4 Työn tavoitteet ja aiheen rajaus.....	10
1.5 Tiedonhankintamenetelmät ja kysymykset.....	10
1.6 Keskeiset käsitteet.....	10
2. KUVATAITEEN RAHOITUS.....	13
2.1 Rahoituslähteet.....	16
2.2 Valtion rahoitusmuodot – kulttuuri valtiontaloudessa.....	19
2.2.1. Opetusministeriö.....	19
2.2.2. Taiteen keskustoimikunta.....	19
2.2.3. Ulkoministeriö.....	22
2.3 Sponsorointi.....	23
2.4 Uudenmaanliitto.....	25
3. HYVINKÄÄ – HAVANNA – näyttely.....	26
3.1 Näyttelyn budjetti.....	28
3.2 Näyttelyn aikataulu.....	30
3.3 Yhteistyötahot.....	30
4. HYVINKÄÄ – HAVANNA – näyttelyn tulevaisuus.....	32
5. SELVITYKSEN TULOKSIA JA POHDINTAA.....	33
LÄHDELUETTELO.....	35
LIITTEET.....	38
Liite 1: Apurahahakemus, Kulttuurirahasto.....	41
Liite 2: Taidemuseon lausunto näyttelystä.....	44

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU**Kulttuurituotanto / Aikuiset**

opinnäytetyön tiivistelmä

Satu Sälpäkivi**Hyvinkää-Havanna – kulttuurivaihtonäyttelyn rahoitus (kuvataide)****Arto Lindholm, Antti Pelttari****Sivumäärä**

40+4

Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee Hyvinkää-Havanna – kulttuurivaihtonäyttelyn rahoitusta tuottajan näkökulmasta. Siinä pohditaan tuottajan roolia näyttelyprosessissa sekä rahoituksen järjestämisessä. Selvityksen kohteena ovat kuvataiteen rahoituskanavat eri säätiöiden ja rahastojen kautta, valtion eri tukimuodot sekä muut rahoituskanavat.

Selvityksellä on tarkoitus tuottaa pohjatietoa rahoituksesta valmisteilla olevalle näyttelylle, joka toteutuisi syksyllä 2011 Hyvinkään taidemuseossa. Rahoitusta on haettu jo keväällä 2009, ja sitä jatketaan edelleen. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen, ja Hyvinkään taidemuseo on tilannut selvityksen. Työ on toiminnallinen opinnäytetyö.

Selvitystyö on tehty syyskuu 2008 - lokakuu 2009.

Aluksi opinnäytetyö käsittelee suunniteltavan näyttelyn taustaa ja lähtökohtia. Tämän jälkeen selvitetään yleisesti Suomen kulttuurirahoitusta, ja sen jälkeen tarkemmin kuvataiteen eri rahoitusmahdollisuuksia.

Selvitystyö toi esille kulttuurirahoituksen muutoksen tarpeen, ja varsinkin kuvataiderahoituksen parantamiseen. Kansainvälinen näyttelytoiminta ja erityisesti kulttuurivienti ja kulttuurivaihto tarvitsevat lisärahoitusta. Joitakin merkkejä siitä on jo olemassa.

Tutkija Marko Karon Kuvataiteen näyttelyvaihtokeskuksen FRAME:lle tekemä raportti ”Koordinaatteja tilassa ja ajassa. Kuvataide ja kulttuurivaihto 2008–2012” on ollut opinnäytetyön kannalta tärkeä tutkimus, ja se antaa monipuolista tietoa rahoitusmuotojen muutostarpeista.

Asiasanat

kuvataide, kulttuurivaihto, rahoitus, Hyvinkää, Havanna

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author(s) Satu Sälpäkivi	
Title Hyvinkää – Havanna –kulttuurivaihtonäyttelyn rahoitus selvitys	
Tutor(s) Arto Lindholm, Antti Pelttari	Number of pages 40+4
<p>Abstract</p> <p>The subject of the thesis is the funding of a cultural exchange exhibition in Hyvinkää and Havanna from the point of view of the producer. The thesis investigates the role of the producer in setting up the exhibition and its funding. The report focuses on the funding channels of the visual arts through different foundations and funds, state funds and other channels.</p> <p>The aim of the report is to produce initial information about funding for an exhibition which would take place at the Hyvinkää Art Museum in the autumn of 2011. Funding has been applied already in the spring of 2009, and the process is ongoing. The thesis is work-based, and the Hyvinkää Art Museum has commissioned a report, which makes the thesis a functional one.</p> <p>The report was carried out between September 2008 and October 2009.</p> <p>Firstly, the thesis focuses on the background of the planned exhibition and its premise. Secondly, the thesis takes a look at cultural funding in Finland, and lastly, it focuses on the different funding channels for the visual arts.</p> <p>The report revealed a need for change in cultural funding, and especially a need for improvement for the funding of the visual arts. International exhibitions, and especially cultural exports and cultural exchange need more funding. Some signs of improvement are already visible. Researcher Marko Karo's report "Coordinates in space and time. Visual arts and cultural exchange 2008 - 2012" for the Finnish Fund for Art Exchange FRAME has been a significant study for the thesis. It gives versatile information about the changes needed in different forms of funding.</p>	
<p>Keywords visual arts, cultural exchange, funding, cultural exports, Hyvinkää, Havanna</p>	

1. JOHDANTO

Moni mutkien kautta löysin itselleni sopivan ja haasteellisen opinnäytetyön aiheen. Siinä yhdistyy vanha kiinnostuksen kohteeni kuvataide sekä haasteellisenä kokemani rahoitus. Lisämausteena siinä on erilainen kulttuuri eli kuubalaisuus. Punaisena lankana opinnäytetyössä on kulttuurivaihto ja siihen liittyvän rahoituksen selvittäminen sekä kuvataidenäyttelyn tuottaminen keskisuureen suomalaiseseen taidemuseoon. Pientä päänvaivaa tuotti sopivan ja toteuttamiskelpoisen näyttelykonseptin suunnittelu, mutta yhdessä taidemuseon johtajan kanssa saimme sen tehtyä. Siitä oli hyvä jatkaa suunnittelua ja budjetin laadintaa sekä taiteilijavalintoja.

Eli tiivistetysti opinnäytetyöni aiheena on rahoituksen selvittäminen kansainvälistä näyttelyä varten. Näyttelyn konsepti on suunniteltu yhdessä Hyvinkään taidemuseon johtajan Raisa Laurila-Hakulisen kanssa. Näyttelyn perusteina on Hyvinkään kaupunki yhtenä kohteena ja hyvinkääläisen kuvataiteen esille tuominen. Kuuba ja Havanna valikoituivat omien kontaktieni kautta ja se tuo samalla kontrastin ja dialogin kaupunkien välille.

1.1. Lähtökohdat

Varsinainen idea näyttelystä muotoutui toisen projektin kautta, joka peruuntui. Jäljelle jäi haave tuottaa Kuubasta kuvataidenäyttely Suomeen ja erityisesti Hyvinkäälle. Alkuperäinen ajatus oli esitellä yleisesti kuubalaisia taiteilijoita ja kuubalainen kuvataiteilija, taidegraafikko Ibrahim Miranda olisi toiminut näyttelyn kuraattorina. Tarkemman pohdinnan jälkeen suunnitelmani muuttui ja näyttelylle tuli hiukan erilainen konsepti. Täytyi miettiä miksi juuri kuubalaista taidetta esitettäisiin Hyvinkäällä? Siitä kehittyi idea kulttuurivaihdosta. Olin jo miettinyt alustavasti hyvinkääläistä taidegraafikkaa, jonka tiesin olevan kiinnostunut kuubalaisesta kulttuurista ja joka oli vierailut Kuubassa sekä osasi puhua espanjaa. Esittelin idean hänelle ja hän innostui ajatuksesta. Toiseksi taiteilijaksi valikoitui havannalainen kuvataiteilija Ibrahim Miranda, johon olin tutustunut kesällä 2008 Suomi-Kuuba – seuran varapuheenjohtaja Pia Hurrin kautta. Ibrahimilla oli teoksiaan näytteillä Jyväskylän taidemuseon Grafiikanpajassa kesällä 2008, hänet oli kutsuttu sinne ”kesävieraaksi” yhdessä muiden siellä työskennelleiden ulkomaalaisten graafikoiden kanssa. Pia Hurrin kertoman mukaan Ibrahim on

esittänyt toiveen pidemmästä työskentelyjaksosta Suomessa ja toivottavasti se toteutuu tämän näyttelyprojektin myötä. Projektin ideana on, että molemmat taiteilijat työskentelevät toistensa kaupungeissa ja prosessin tuloksena syntyneet teokset tulevat näytteille Hyvinkään taidemuseoon ja mahdollisesti myös Havannalaiseen galleriaan. Näyttelyn on tarkoitus olla esillä Hyvinkään taidemuseossa syksyllä 2011, jolloin myös projektiin osallistuvalla hyvinkääläisgraafikolla on oma 60 – vuotisjuhlanäyttely. Samaan aikaan olisivat Mirandan teokset näytteillä eri tilassa. Idea ja konsepti ovat, puuttuu vain se rahoitus, jota on tarkoitus selvittää tässä opinnäytetyössä.

1.2. Hyvinkää ja hyvinkääläinen kuvataide

Näyttelyn taustalla on myös tarkoituksena tuoda esille kotikaupunkiani Hyvinkäätä ja sen nykypäivän kuvataidetta. Kuvataiteella on ollut Hyvinkäällä aina poikkeuksellinen asema: täällä asuivat jo suuret mestarit Helene Schjerfbeck, Tyko Sallinen, Jalmari Ruokokoski, Anton Lindfors ja Yrjö Saarinen ja jatkuvasti tänne on muuttanut uusia taiteilijoita. Mikä Hyvinkäässä, harjumaastoon nousseessa kuivassa kaupungissa, sitten vetää puoleensa? (Hämäläinen 2008, 16).

Osuvasti saman teoksen alkusivuilla on Hannu Castrénin kommentti Hyvinkäältä: ”Helsinkiin kyllä pääsee nopeasti, mutta Helsingistä Hyvinkäälle on yhtä pitkä matka kuin Jyväskyläänkin.”

Hannu Lindholm, hyvinkääläinen graafikko, s. 1951

Ibrahim Miranda, havannalainen graafikko, s. 1969

Hyvinkään imago kuivana keskisuurena ja suhteellisen nuorena, Hyvinkäältä tuli kaupunki vuonna 1960, eteläsuomalaisena pikkukaupunkina on oiva vasta-

kohta rehevälle ja vanhalle Kuuban pääkaupungille, merelliselle Havannalle. Tavoitteena näyttelylle on juuri vastakohtaisuuksien dialogi, valitut taiteilijatkin edustavat hiukan eri sukupolvea: hyvinkääläinen Hannu Lindholm on s. 1951 ja havannalainen Ibrahim Miranda v. 1969. Molemmat ovat kuitenkin graafikoita ja aktiivisia toimijoita omalla asuinalueellaan. Hannu Lindholm toimii aktiivisesti Hyvinkään Taiteilijaseurassa ja on ollut sen kantavia voimia jo parin vuosikymmenen ajan.

Hyvinkään Taiteilijaseura täytti syksyllä 2008 jo 50 vuotta ja seurassa jatkuu vuosikymmenten perinne kehittää paikallista taide-elämää ja tuoda kaupungille näkyvyyttä ja tunnettuutta kuvataiteen keinoin. Esimerkiksi vuodesta 1998 asti järjestetty Taju- nykytaidetapahtuma kesäisin on jo tullut tunnetuksi ainakin pääkaupunkiseudun kuvataidepiireissä. Taju-näyttely on saanut nimensä Hyvinkäällä aikoinaan asuneen Tyko Sallisen tyttären kirjailija Irja Sallan oikeasta nimestä. Toisaalta Tajuun liittyy tietysti muitakin merkityksiä. Se on tajuamista ja tajunnan laajentamista, taiteen syvempää ymmärtämistä (Hämäläinen 2008, 97). Esimerkiksi kuvataidekriitikko Pessi Rautio kirjoitti Helsingin Sanomissa 3.7.1998: ”Taidetta kesäksi ulkotiloihin levittävien kaupunkien joukkoon on liittynyt taas uusi jäsen, Hyvinkää. Taju 98 – näyttelyn pääosa on silti perinteisesti museossa ja galleriassa. Näyttely ei ole valtavan suuri, mutta siinä on sen verran kiinnostavia taiteilijoita, että se lunastaa olemassaolonsa syynä käydä Hyvinkäällä” (Hämäläinen 2008, 97).

Hyvinkää on yksi pääkaupunkiseudun radanvarsikaupungeista ja siellä ei ole oikein mitään vetovoimaisia matkailukohteita, Rautatiemuseota lukuun ottamatta. Nopea yhteys Helsinkiin vie kuntalaisia töihin ja kulttuurieroihin, pitäisi saada myös liikettä takaisinpäin. Omalta osaltaan Hyvinkään taidemuseo on ylläpitänyt muun Suomen kiinnostusta paikallista kuvataide-elämää kohtaan ja jokakesäiset Taju-näyttelyt vaihtuvine teemoineen ovat kiinnostaneet ihmisiä. Taju on aiheuttanut keskustelua ja ihastusta, mutta varsinkin ulkoteokset ovat joutuneet ilkeiden kohteiksi. Ovatko suomalaiset vieläkin tottumattomia kun ympäristöön tuodaan uusia elementtejä ja sitä vielä sanotaan taiteeksi? Hyvinkääläiset ovat jo kaiketi tottuneet jokakesäisiin ulkotiloissa oleviin taideteoksiin, koska vuoden 2008 ollessa välivuosi Taju-näyttelyiden ketjussa, alkoivat kuntalaiset jo kaivata teoksia katukuvaan.

Monille oli jäänyt mieleen vuoden 2005 näyttely, jossa keskelle kaupunkia oli tuotu maaseudulta kaunis hirsilato.

1.3. Havanna, Kuuba ja kuubalainen kuvataide

Astuessaan maihin Kuuban saarelle noin 500 vuotta sitten (1492) Kolumbus totesi sen olevan ”kaunein saari, mitä ihmissilmät koskaan ovat katselleet... ja on varmaa, että siellä missä on niin ihastuttavat maisemat, siellä täytyy olla paljon sellaista josta ihminen voi hyötyä”. Siitä lähtien tuota pientä, kuumaa Karibian meren ympäröimää saarta onkin ”hyödynnetty” moneen otteeseen milloin pitkän siirtomaakauden, milloin ajankohtaisemman uskolonialistisen ajattelun oikeutuksin (Seppälä 1990, 7).

Kulttuurien erilaisuus on tulevan näyttelyn rikkaus ja mielenkiintoista on seurata Kuuban lähivuosien kehitystä, varsinkin kun valta vaihtui USA:ssa. USA:n kauppasaarto Kuubassa vuodesta 1961 lähtien on aiheuttanut maalle paljon taloudellisia ongelmia ja nyt voisi olla paremmat mahdollisuudet sen purkamiseen, kun USA:n uusi presidentti Barack Obama nousi valtaan tammikuussa 2009. Taloudellinen taantuma Suomessa ja varsinkin kunnissa lähivuosina tuositien omat haasteet kulttuurin ja tämän tulevan näyttelyn rahoitukselle. *Nykyisen järjestelmän kaatuminen tai asteittainen muuttuminen toisi vääjäämättä mukanaan Yhdysvaltain vaikutusvallan kasvun, ainakin taloudessa, mutta mitä todennäköisimmin myös politiikassa. Toistaiseksi kuitenkin arvailujen vaaraan jää, tulisiko kapitalistisesta Kuubasta uusi Puerto Rico, kuten Carlos Tablada arvioi 90 – luvun alkupuolella* (Halinen 2007, 196).

Kuubalainen kuvataide

Kuuban ensimmäinen taideakatemia perustettiin Havannaan vuonna 1818 Isänmaan ystävien seuran toimesta. San Alejandron akatemian johtoon nimitettiin ranskalaisia ja italialaisia kuvataiteilijoita. Akatemian päämääränä oli tehdä tunnetuksi eurooppalaisten taidekoulujen tekniikoita ja tyydyttää kuubalaisen porvariston mieltymyksiä. Kuuban ensimmäinen merkittävä taidemaalari oli Madridissa opiskellut, mustaan artesaaniluokkaan kuulunut Vicente Escobar (1757- 1834), jonka nimittäminen San Alejandron akatemiaan olisi ollut vastoin orjayhteiskunnan normeja. 1800 – luvun puoliväliin romanttisella kaudella usei-

ta ranskalaisia ja espanjalaisia kuvataiteilijoita muutti Kuubaan hakemaan eksoottisia elämyksiä. 1900 – luvulla kuubalaisten maalarien vakiokuvasto käsitti värikkään katuelämän, markkinapaikat, mustien ja mulattien juhlat ja naamiais-kulkueet, valkoisten talonpoikien järjestämät kukkotappelut, koloniaaliset puistot ja bulevardit sekä sokeripeltojen näkymät. Uusi luku taidehistoriassa alkoi 1920 – luvulla, kun joukko avantgarde-taiteilijoita ryhtyi kuvaamaan maansa yhteiskuntaoloja kubismin, surrealismien ja fauvismien keinoin. Kuuban kansainvälisesti tunnetuin taidemaalari on Wifredo Lam (1902 – 82). Värikkään kosmopoliitin elämässä ja teoksissa yhdistyy Kuuban monikulttuurinen perinne eurooppalaisen avantgarden suuntauksiin. Wifredo Lamin perintöä vaalitaan hänen perikuntansa Vanhan Havannan nykytaiteen museossa. Keskus vastaa myös Kuuban merkittävimmän kuvataidetaapahtuman, Havannan Biennaleen suunnittelusta ja järjestelyistä. Kuubalainen kuvataide oli 1900 – luvun puoliväliin mennessä kehittynyt sisällöltään kansalliseksi. Se hyödynsi uusimpia tekniikoita ja oli yhteiskunnallisesti suuntautunutta. Niinpä vuoden 1959 vallankumous ei merkinnyt kuvataiteessa siteiden katkeamista menneisyyteen. Ns. sosialistinen realismi ei koskaan rantautunut Kuubaan. Poptaide, reportaasivalokuvaus ja elokuvamainokset korvannut julistetaide nousivat kukoistukseen kokeellisella 1960 – luvulla. Samalla vuosikymmenellä santeria ja yoruba – aiheita suosiva Manuel Mendive (s. 1944) jatkoi menestyksekkäästi Wifredo Lamin perinnettä afrokuubalaisen mytologisen maailman kuvittajana. Yhteiskuntakriittisyys ilmaantui kuubalaiseen taiteeseen 1980 – luvun puolivälissä ja suuntaus on jatkunut näihin päiviin asti. Viittaukset vallankumouksen ikoneihin, iskulauseisiin, turismiin, ulkomaisen pääoman esiinmarssiin, venepakolaisiin tai ns. erityiskauden niukkuuteen ovat jatkuvasti läsnä.

Keksiminen, inventando, on päivän sana: vanhojen kirjojen, kuvien, säilyketölkkien ja neuvostoaikeisten varaosien uusiokäyttö ja kierrätys näkyvät paitsi kaduilla ja kodeissa myös gallerioissa. Uusi taiteilijasukupolvi on syntynyt vuoden 1959 jälkeen. Kuuban nuoret taiteilijat ovat valtion ilmaiseksi kouluttamia ammatti-ihmisiä, joille kansainväliset markkinat ovat 1990 – luvulla avautuneet ennen kokemattomalla tavalla. Menestynein taiteilijaryhmä on vuonna 1994 perustettu Los Carpinteros eli Puusepät. Veistoksiin, maalauksiin ja installaatioihin keskittynyt kolmen nuoren kollektiivi on ollut esillä Euroopassa, Afrikassa ja Yhdysvalloissa, jossa he kiertävät näyttelyineen ja pitävät kuubalaisen kuvataiteen kursseja. Tuhannet kuubalaiset hankkivat elantonsa ulkomailta ja heidän

töitään hankitaan jatkuvasti kansainvälisiin kokoelmiin. Kuuban pitkä historia, vallankumouksen myytit, unelmat ja poliittinen kuvasto arkitodellisuuteen liitettyinä ovat taiteilijoiden innoituksen lähteitä. Teoksissa yhdistyvät ironia ja utopia, itsepäinen yksilöllisyys ja kollektiivinen osallistuminen (Similä 2001, 294–298).

Kuubalaisen kuvataiteen näyttelyt Suomessa

Jo 1990 – luvun alussa Suomessa toteutettiin Kuuban ja Suomen välillä kulttuurivaihtonäyttely Porin taidemuseossa ja sen jälkeen vuonna 2002 Helsingin kaupungin taidemuseossa Tennispalatsissa. Muita suurempia katselmuksia ei tietääkseni ole ollut kuubalaisesta nykyaikaisesta taiteesta ja siksi onkin nyt mielenkiintoista nähdä, toteutuuko tämä pienimuotoisempi näyttelyprojektimme. Porin taidemuseossa oli jo vuonna 1989 eli melkein 20 vuotta sitten tunnetun kuubalaisen valokuvaajan Martha Maria Perezin näyttely. Kirjailija, Taidekorkeakoulun professori Osvaldo Sánchez kirjoittaa Perezin näyttelyjulkaisussa seuraavasti:

Ne katkerat kiistat, joiden kautta kuubalainen 1980 – luvun taiteilijasukupolvi tiedosti päämääränsä, osoittivat nopeasti sen, että alussa tuo uusi taide saisi tunnustusta ennen kaikkea morfologisena uudistuksena. Nuoren polven edustajia erotti aikaisemmasta kuubalaisesta taiteesta analyyttinen ote, joka viittasi kohti uudenlaista viitekehystä: pyrkimys oli kohti temaattisesti vähemmän kirjallisia ja esittäviä lähteitä kuin 1970 – luvun ulospäin suuntautuneessa taiteessa.

Kuuban kulttuuriministeriön edustaja Beatriz Aulet puolestaan kommentoi Kuuban nuori taide – näyttelyjulkaisun (2002) esipuheessa:

Teosten tekijät, joista suurin osa on saanut koulutuksensa maassamme vuoden 1959 jälkeen luodun taideopetusjärjestelmän piirissä, jatkavat Kuubassa kaksikymmenluvulta lähtien muotoutunutta avantgardista perinnettä. Joskus tiedostamattomankin tradition kantajina ja Kuuban vallankumouksen kulttuuripolitiikan seurauksena taiteilijat käsittelevät ajoittain luonteeltaan yhteiskunnallisia ja taiteellisia kysymyksiä sisällyttäen teoksiinsa kansainvälisen taiteen ajankohtaisempia virtauksia. He eivät kuitenkaan luovu omista ilmaisumuodoistaan ja –tavoistaan, mikä tehnee heidän teostensa vastaanottamisen hyvin mielenkiintoiseksi.

Ibrahim Mirandan rooli Kuuban taidekentässä:

...This situation, together with the economic, moral social crises in Cuba caused by the ending of Soviet economic subvention, as well as a renewed international interest in new Cuban art, has caused the emigration of even more artists and intellectuals. Yet despite the "blood-letting" on the island, cultural energy in Cuba continues to remain at a high level thanks to the strong artistic personalities who continue to emerge despite great difficulties. The theme of exodus continues to occupy the imagination of Kcho (Alexis Leiva, b. 1970), Sandra Ramos, and Tania Bruguera (b. 1968) among others. Ramos, along with Ibrahim Miranda (b. 1969), has been responsible for the renewed emphasis on printmaking. Art of social criticism continues, although its parameters are more subtle and more cynical, as seen in the sculpture of Oscar Segura (b. 1970), as well as in the painting (and the sculpture) of Fernando Rodríguez (b. 1970) or in the conceptual art of Carlos Garaicoa (b. 1967). Recently number of underground publications have emerged and galleries have opened. Utopia may have died, but metaphors continue (Latin American Art in the Twentieth Century 1996, 100). *Eli Neuvostoliiton romahduksen jälkeinen taloudellinen, moraalinen ja sosiaalinen kriisi sekä kansainvälinen kiinnostus kuubalaista taidetta kohtaan aiheutti taiteilijoiden ja intellektuellien maastamuuton. Siitä huolimatta kulttuurillinen energia Kuubassa jatkui, kiitos vahvojen taiteilijapersoonien, jotka jatkoivat esille nousuaan suurista ongelmista huolimatta.*

Maastamuuton teema kuitenkin kiehtoi taiteilijoiden mielikuvitusta. Sandra Ramos sekä Ibrahim Miranda ovat olleet vastuussa kuubalaisen grafiikan uudistamisesta ja sen korostamisesta taidekentässä.

Kuubalainen Ibrahim Miranda on yksi tunnetuimpia taiteilijoita maassaan. Ibrahim Mirandan teosten lähtökohtana on useimmiten kartta, etenkin kotimaansa kartta. Kartan päälle hän lisää esimerkiksi historiasta, raamatusta sekä eläin- ja kasvimaailmasta tuttuja kuvia. Hän käyttää myös paljon Kuuban rikkaasta kulttuurista lainattuja esineitä ja asioita, mm. tupakan lehtiä tai soittimia. Kuvat hän lisää eri keinoin puupiirrosta, silkkipainoa, maalausta tai piirtämistä käyttäen tai näitä kaikkia yhdistämällä, jolloin teoksista tulee monikerroksisia tutkielmia – karttoja kartoille. Toisinaan hän työstää Kuuban saaren muodon muuntaen sen vaikkapa krokotiiliksi tai joksikin tunnistamattomaksi olennoiksi, joka pyrkii pääsemään eteenpäin tai ainakin pysymään pinnalla.

1.3. Työn tavoitteet ja aiheen rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä rahoitus selvitys kansainvälistä näyttelyä varten suomalaiselle keskisuurelle taidemuseolle. Tarkoituksena on myös pitää budjetti kohtuullisena, koska taidemuseon osuus kokonaisrahoituksesta on noin viidesosa ja loppuosa rahoituksesta on hoidettava ulkopuolisten rahoituskanavien kautta.

1.5. Tiedonhankintamenetelmät ja kysymykset

Tiedonhankintamenetelmänä ovat olleet avoimet haastattelut eli strukturoimaton, täydellisen vapaa haastattelu, jossa haastattelijalla on mielessään vain tietty aihe tai alue ja keskustelu käydään vapaasti rönnyllä tämän aihepiirin sisällä (Hirsjärvi 2004, 197) sekä lähdeaineiston hyödyntäminen. Keskeinen kysymys ja ongelma kansainvälisen näyttelyn järjestämisessä ovat juuri rahoitus ja sen hajanaisuus. Toinen kysymysongelma on tuottajan rooli näyttelyn suunnittelussa ja rahoituksen järjestämisessä. Oma positioni ja näkökulmani on ulkopuolisen, koska en työskentele tällä hetkellä Hyvinkään taidemuseossa, mutta olen ollut siellä kanslistin sijaisena vuonna 2006. Hyvinkään Taiteilijaseurassa olen ollut palkattuna näyttelysihteerinä kolmessa Taju- kesänäyttelyssä vuosina 2005, 2007 ja 2009. Näistä kahdesta yhteisöstä muodostui myös tulevan näyttelyn verkosto.

1.6. Keskeiset käsitteet

Kuvataide eli visuaalinen taide

Kuvia luovat taiteenlajit: piirustus, maalaus, grafiikka, kuvanveisto, videotaide, tietokonetaide, installaatiot. Vrt visuaalinen taide eli (myöhäislat. visualis = näkemistä koskeva < lat. visus = näkö), näköaistiin pohjautuvat taiteen muodot, mm. kuvataiteen eri lajit sekä valokuvaus ja elokuvataide (Konttinen 2000, 223, 499).

Grafiikka

(kreik. graphein = kirjoittaa, piirtää), graafinen taide, taidegrafiikka, piirrostaide, ne menetelmät, joissa kuva (graafinen vedos eli graafinen lehti) valmistetaan vedostamalla laatalta. Grafiikka on kolmas perinteinen kuvataiteen suuralue maalaustaiteen ja veistotaiteen rinnalla. Laajasti siihen luetaan käsin tehdyt piirustukset, lukuisat painotekniikat (taidegrafiikka) mukaan lukien televisio- ja tietokonegrafiikka sekä graffiti (Konttinen 2000, 24). Taidegrafiikka on kuvataiteellisten painamismenetelmien yhteisnimitys. Useimmissa grafiikan menetelmissä tavoitteena on tehdä monia samanlaisia kappaleita eli vedoksia, joissakin vain yksi. Taidegrafiikan eri tekniikoita ovat kohopaino, syväpaino (kuparikaiverrus, kuivaneulakaiverrus, viivasyövytyt), laakapaino (litografia eli kivipiirros), kaavainpainanta, serigrafia, carborundum, collagrafia, monotypia ja fotogravyyri. Valotusmenetelmien joukkoon kuuluvat myös offsetilla tehty taidegrafiikka ja serigrafian kuvansiirrot (Töyssy 1999, 284, 290).

Näyttely

Näyttelyn järjestäminen on aina luova prosessi, johon kuuluu suunnittelu, toteutus ja näyttelyn päättäminen. Suunnitteluvaiheessa on tavoitteena testata näyttelyn konseptia, toteuttamiskelpoisuutta ja riskejä. Näyttelyn toteuttamiseen liittyvät sisäiset ja ulkoiset riskit on myös syytä etukäteen arvioida mm. aikatauluihin, resursseihin ja taloudellisuuteen liittyen. Näyttelyprojektin kuluessa on tärkeää löytää myös väliarvioinneille luontevia kohteita ja ajankohtia. Projektin käynnistäminen toimii ensimmäisenä varsinaisena projektin tarkistuspisteenä, jotka edustavat merkittäviä päätöskohtia projektin elinkaarella. Tarkistuspisteissä päätetään usein myös projektin siirtymisestä seuraavaan vaiheeseen. Tärkeitä arviointipisteitä toteutusvaiheessa ovat ne tilanteet, joissa sovitetaan yhteen useita osaprosesseja tai usean ammattiryhmän toimintoja kuten näyttelyn ripustuksen valmistuminen tai näyttelyn avautuminen yleisölle. Toteutusvaiheen tarkistuspisteissä tarkistetaan tiedon kulku, aikataulussa pysyminen, yhteistyön sujuvuus eri toimintojen välillä ja rajapintojen joustavuus (Kaitavuori, Roine 2006, 9 - 12).

Kulttuurivaihto

Aikaisemmin puhuttiin kuvataiteissakin melkein yksinomaan kulttuuriviennistä ja viime aikoina sekä FRAME:n selvitystyön aikana käydyistä keskusteluista ja saaduista palautteista ilmeni, että suuri osa kuvataidekentän toimijoista katsoo

käsitteen kulttuurivaihto kuvaavan paremmin sitä avointa dialogisuutta, johon kuvataide osallistuu. Käsite kulttuurivaihto tuo meidät kielellisesti lähemmäksi taiteen itsearvoisuutta ja taiteen kommunikatiivisen luonteen ymmärtämistä (Karo 2007,8).

Kulttuurivienti

Suomen kansainvälisesti monipuoliseksi ja kattavaksi arvioitu taiteen tukijärjestelmä, koko maan kattava taidelaitos- ja taidekasvatusjärjestelmä tuottavat kansainvälisesti kiinnostavia ja kilpailukykyisiä taideteoksia ja taide-esityksiä. Suomen kotimarkkinat ovat taidetarjonnan runsauteen nähden suppeat. Luovan talouden toimialat ovat vahvassa kehitysvaiheessa ja niiden merkityksen Suomen kansantaloudessa arvioidaan vahvistuvan. Kulttuuriviennillä tähdätään Suomen kansallisen kulttuuripanostuksen hyödyntämiseen edistämällä suomalaisten kulttuurituotteiden vientiä. Tavoitteena on vahvistaa kulttuurista Suomi-brändiä maailmalla, lisätä vientituloja ja kulttuurialan työllistymismahdollisuuksia.

Kulttuuripalveluiden ja taiteen kansantaloudellista merkitystä on ryhdytty analysoimaan tilastollisin menetelmin. Taide on nähty yhteiskunnassa pääasiassa kulttuurisen identiteetin ja moninaisuuden lähteenä ja tukikohtena ilman että sen taloudellista ja työllistävää vaikutusta on täysin hahmotettu tai mitattu esimerkiksi kansantalouden tilinpidossa.

Vuonna 2003 käynnistyi opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteinen kulttuurivientihanke. Selvitysmies Hannele Koivusen raportti "Onko kulttuurilla vientiä?" valmistui vuonna 2004 ja esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelmaksi vuonna 2007. Kulttuurivienti -osuudessa kerrotaan tarkemmin opetusministeriön toiminnasta kulttuuriviennin edistämiseksi. Kulttuurivientiin liittyviä asioita hoidetaan opetusministeriössä kulttuurivientiyksikössä.

2. KUVATAITEEN RAHOITUS

Taiteen ja kulttuurin asema julkisen talouden, hallinnon ja lainsäädännön piirissä on perinteisesti jännitteinen. Yleiset julkisen rahoituksen periaatteet ja lainsäädännölliset ja hallinnolliset normitukset soveltuvat usein huonosti luovan taiteellisen työn ja kulttuurituotannon erityispiirteiden kanssa (Heiskanen 2005, 16). Taiteen ja kulttuurin rahoitus on Suomessa viime vuosina ollut muutostilassa. Kulttuurirahoitus 1990 – luvun alussa koki syvän pudotuksen laman seurauksena ja vuosi 1992 oli käännekohta maamme julkisen rahoituksen ja myös siihen liittyvien ohjausjärjestelmien kehityksessä. Tuona vuonna taiteiden ja kulttuurin julkinen rahoitus saavutti pisteen, joka on säilynyt huippuna yli kymmenen vuoden ajan. Vuosi on myös sama, jolloin eduskunta sääti teatteri- ja orkesterilain ja jolloin päätettiin siirtää keskeiset kulttuurituotannon muodot, mukaan lukien kuntien kulttuuritoiminta, lakisääteisen valtiosuusjärjestelmän piiriin (Heiskanen 2005, 25). Vuoden 1992 jälkeen taide- ja kulttuurirahoituksen pudotus oli jyrkkä, kokonaispudotusta julkisessa rahoituksessa oli peräti 70 miljoonaa euroa. Pohjalukemat kirjattiin vuodelle 1994. Vasta vuonna 2001 onnistuttiin kuromaan kiinni vuoden 1992 tasolle. Kulttuurirahoituksen prioriteetteja on kolme aluetta selvästi yli muiden: kirjastopalvelut, esittävät taiteet ja kulttuuriperintö. Priorisoinnin reuna-alueiksi jäävät kuvataiteet. Muita perifeerisiä alueita ovat tanssitaide, rakennustaide, monialataiteen eri muodot ja myös kirjallinen työ, jonka osuus muodostuu suurelta osin apurahoina jaetuista kirjastokorvauksista (Heiskanen 2005, 35).

Hannele Koivusen selvityksessä ”Onko kulttuurilla vientiä” vuodelta 2004 pohditaan kulttuuriviennin merkitystä ja rakenteita. Kulttuuriviennin käsite liittyy kulttuurituotannon moninaiseen käsiteverkostoon ja sen voidaan arkipuheessa ajatella tarkoittavan kulttuurituotannon kaupallista vientiä muihin maihin. Selvitystä tehtäessä esiin nousi toistuvasti kysymys puhtaan taiteen ja kaupallisen taiteen suhteesta. Näiden alueiden nähtiin jopa kuuluvan eri maailmoihin ja todettiin, että kulttuuriviennin pitäisi koskea vain voittoa tuottavaa taidetta ja kulttuuria (Koivunen 2004, 29).

Kuvataiteen rahoituksessa rahoituspohjan kapeus, vähäisyys ja projektisidonnaisuus johtavat toiminnan sirpaloitumiseen ja lyhytjänteisyyteen. Tämä rajoittaa taideteosten tuottamista sekä vaikeuttaa kattavan yhteistyöverkoston luomista esittämisen, levittämisen, tiedottamisen ja markkinoinnin perustaksi. Kuvataiteen julkisesta rahoituksesta vastaavat pääasiassa opetusministeriö, kaupungit ja muutamat keskeiset säätiöt. Elinkeinoelämän kuvataiteelle myöntämä

tuki on jäänyt Suomessa korostuneen vaatimattomaksi, osin rakenteellisten ja verotuksellisten järjestelmien vuoksi. Taidealan yritystoiminta on vähäistä verrattuna muihin Pohjoismaihin (Karo 2007, 5).

Taiteen ja kulttuurin kansainvälistymiseen osoitetut uudenlaiset tukimekanismit ja lisärahoitus ovat välttämättömiä paitsi kotimaisen kuvataiteen kansainvälisen osallistumisen edistämiseksi, myös moniäänisen kuvataiteen elintilan turvaamiseksi Suomessa. Keskeistä on, että julkishallinto ja taiteen kenttä voisivat pohdita yhdessä, kuinka kulttuurien välistä vuorovaikutusta parhaiten edistettäisiin. Kuvataiteen toimijoiden kesken vallitseekin pitkälle menevä yksimielisyys siitä, ettei markkinaehtoinen ajattelu, jossa ensisijaisena pyrkimyksenä ovat tehokkuus, tuottavuus, mitattavuus ja hyödynnettävyys, ole sellaisenaan sovitettavissa kuvataiteen alueeseen, jossa avainsanoja ovat pikemmin yhteisöllisyys, jaettavuus, dialogisuus, immateriaalisuus ja ennalta-arvaamattomuus (Karo 2007,2). Marko Karon tekemän selvityksen kuvataiteen kulttuurivaihdosta on tarkoitus luoda suuntaviivoja monimuotoisen kuvataiteen ja taidelähtöisen kulttuurivaihdon edistämiseksi.

Minna Heikinaho pohtii artikkelissaan mustekala.info – verkkolehden sivulla seuraavasti: Kulttuurivienti kirjattiin hallitusohjelmaan kulttuuriministeri Tanja Karpelan kaudella (2003–2007). Karpela määräsi kulttuurivientihankkeen selvitysmieheksi dosentti Hannele Koivusen (OPM). ”Onko kulttuurilla vientiä” – raportin pääajatuksena on, että luovan toimialan strategia perustuu teknologian, kulttuurituotannon, palvelutuotannon, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyöhön. ”Luova talous nostaa Suomen kilpailukyvyn jälleen maailman ykköseksi” Näin Koivusen raportin hengessä Suomeen rakentui luovan talouden innovaatiojärjestelmä tieteen, teknologian ja taiteen välille. Kuvataiteen näyttelyvaihtokeskuksen FRAME:n toimesta Marko Karo tuotti puolestaan raportin nimeltä ”Koordinaatteja tilassa ja ajassa. Kuvataide ja kulttuurivaihto 2008–2012”, se oli eräänlainen kuvataiteen vastaväite Koivusen raportin teeseille. Karo esittää tiukkoja vasta-argumentteja Koivusen raportin markkinaehtoisuutta vastaan, hän huomioi kuvataiteilijan työn itseisarvon, työn sisältökriittisyyden. Hän haluaisi mieluiten puhua kulttuurivaihdosta kuin kulttuuriviennistä, vastavuoroisuudesta ja vuoropuhelusta, ajatusten vaihdosta (Heikinaho 2008).

Heikinahon pohdinnat kulttuuripolitiikasta olivat virkistävää luettavaa ja kysymyksenasettelu siitä, että voiko kulttuuripolitiikan tekeminen ja sen tuotokset olla sitoutumattomia, epäpoliittisia? Puolueiden sisällölliset arvomaailmat ovat muuttuneet ihmisille vieraiksi. Uusliberalistisuus korostaa yksilön vapautta, omistusoikeutta ja vapaita markkinoita ja sen arvoja tunnustavat monet ihmiset riippumatta puoluekannasta. Varsinkin nyt talouskriisin aikana kulttuuri on jälleen vaarassa heikentyä. Yleinen trendi tuntuu kunnissa olevan että kulttuuripalveluita heikennetään, vaikka juuri silloin kulttuurille olisi tarvetta. Esimerkiksi kirjastojen käyttö yleensä kasvaa laman aikana.

Kulttuurirahoituksen tulevaisuus?

Kulttuuritoimittaja Teemu Luukan kolumni 29.12.08 Helsingin Sanomissa, jossa otsikkona oli Taiderahoituksessa alkaa sumuinen aika. Kolumnissa hän käsittelee ajankohtaista aihetta eli valtion kulttuurimäärärahoja. Viime vuonna eli 2008 määrärahat lisääntyivät yli kymmenellä prosentilla. Kaiken kaikkiaan kulttuuri ja taide saavat yhden prosentin valtion kaikista menoista. Jälleen tulee esille myös tavallisen kansan osuus taidemaailman tukemisessa eli veikkaajat ja veikkausvoittovarojen osuus kulttuurimäärärahoista. *Taideväen tulee kiittää aktiivisia veikkaajia, koska lähes puolet rahoista tulee veikkausvoittorahoista. Mutta maailmanlaajuinen talouskriisi saattaa muuttaa ja vähentää kulttuurin määrärahoja. Ensi vuonna eli 2010 se ei ehkä vielä näy, mutta vuoden 2011 apurahojen jaossa se voi jo näkyä, esimerkiksi kuntien ja säätiöiden rahasäkit voivat olla jo ensi vuonna laihempia kuin nyt. Yksityiset säätiöt todennäköisesti jakoivat viime vuonna taiteilijoille enemmän apurahoja kuin valtio. Eli taiteilijat ovat hyötäneet paljon parhaastaan riistokapitalismista eli siitä että yhtiöiden voitoista koko ajan suurempi osa jaetaan omistajille eli tässä tapauksessa säätiölle osinkoina. Monet säätiöt ovat varautuneet osinkojen vähenemiseen keräämällä vararahastoja, mutta kovin kauan säästöt eivät riitä. Jos osingonjako ei palaa entiselleen, vuonna 2012 apurahojen määrä voi vähentyä olennaisesti.*

2.1. Rahoituslähteet

Suunniteltaessa kansainvälistä kuvataidenäyttelyä on ensimmäinen miettimisen kohde realistisen rahoituksen selvittäminen. Pääsääntöiset tukimuodot ovat erilaiset rahastot ja säätiöt. Kunnallinen organisaatio tai yritys ei voi niistä ha-

kea rahoitusta, ainoastaan yksityiset henkilöt tai työryhmät. Kunnallinen organisaatio, tässä tapauksessa Hyvinkään taidemuseo voi puolestaan hakea lisärahoitusta näyttelylle Opetusministeriöstä, Ulkoministeriöstä sekä Uudenmaan liitosta. Taidemuseossa varataan vuoden jokaiseen näyttelyyn hankerahoitus. Näyttelyn laajuus vaikuttaa lisärahoituksen hakemiseen.

Varsinkin kulttuurivienti ja kulttuurivaihto ovat tuoneet uusia avustusmuotoja. Viimeisimpänä syksyllä 2009 tuli Taiteen keskustoimikunnan uudeksi hakukohteeksi apurahat yksityishenkilöille ja työryhmille kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön, kulttuuriviennin tai kulttuurivaihdon hankkeisiin.

Suunnitteilla oleva hanke on kuitenkin kiinnostava ja kunnallisen taidemuseon vuotuiset määrärahat ovat rajalliset ja taloudellinen tilanne on pienentänyt niitä lisää. Esimerkiksi museolla ei ole mahdollisuutta maksaa taiteilijoiden matkakustannuksia, jotka nielevät ison osan budjetista, samoin oleskelukulut.

Matka- ja oleskelukustannukset ovat olennainen syy hakea rahoitusta eri rahastoista ja säätiöistä. Seuraavat rahastot ja säätiöt rahoittavat kuvataiteen erilaisia hankkeita ja niistä haetaan tälle näyttelyprojektille lisärahoitusta taidemuseon pienen hankemäärärahan lisäksi.

Alfred Kordelinin Yleinen Edistys- ja Sivistysrahasto on maanviljelysneuvos Alfred Kordelinin (1868 - 1917) testamentin perusteella muodostettu yksityinen, yleishyödyllinen kulttuurialan rahasto. Säätiö jakaa apurahoja tieteen, kirjallisuuden, taiteen ja kansanvalistuksen edistämiseksi. Perusopintoihin apurahoja ei myönnetä. Apurahoja ei myöskään pääsääntöisesti myönnetä julkishallinnon piiriin kuuluville laitoksille ja yhteisöille.

Kordelinin rahastosta työryhmä voi hakea avustusta esimerkiksi näyttelyn järjestelykuluihin.

Kansan Sivistysrahasto

Kansan Sivistysrahaston toiminnan tarkoituksena on tukea apurahoin ja tunnustuspalkinnoin yhteiskunnallisesti suuntautunutta kulttuuri- ja sivistystyötä, tutkimusta, opiskelua ja valistustoimintaa.

Kansan Sivistysrahasto on yksityinen säätiö, joka toimii läheisessä yhteistyössä ammattiliittojen ja työväenjärjestöjen kanssa. Rahasto jakaa hakemuksesta apurahoja tieteen ja taiteen tekijöille, opiskelijoille, harrastajille, järjestöille ja työryhmille. Apurahojen kokonaismäärä vuosittain on 250.000 – 350.000 euroa.

Apurahoja jakavia rahastoja on yli 80. Keskimäärin apurahat ovat 1.000 – 3.000 euron suuruisia. Vuosittain muutama väitöskirjatyö tai muu tutkimus voi saada myös suuremman apurahan. Opiskeluun ja harrastusluonteiseen toimintaan jaetut apurahat vaihtelevat 100 – 1.000 euroon. Tekniikan ja lääketieteen tutkimusapurahojen jakoon säätiöllä ei ole resursseja.

Kansan Sivistysrahaston toiminta rahoitetaan yksityisten henkilöiden, järjestöjen ja liikeyritysten tekemin lahjoituksin, sijoitettujen pääomien tuotoilla ja rahaston tarjoamien muistamispalveluiden tuloilla. Rahastojen peruspääomat ovat kertyneet pääosin testamenttilahjoituksista tai rahastojen taustaorganisaatioiden peruspääomasijoituksista. Säätiön toimintapolitiikkana on jakaa apurahoja vuotuisesta tuotosta samalla pyrkien myös peruspääomien kartuttamiseen.

Jenny ja Antti Wihurin rahasto

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on merenkulkuneuvos Antti Wihurin ja hänen puolisonsa Jenny Wihurin vuonna 1942 perustama yleishyödyllinen kulttuurisäätiö, joka vuosittain jakaa apurahoja suomalaisen henkisen ja taloudellisen viljelyn edistämiseen. Kohdealoina ovat kulttuurin eri alat. Jenny ja Antti Wihurin rahaston tarkoituksena on edistää ja tukea suomalaista henkistä ja taloudellista viljelyä. Säätiö toteuttaa tarkoitustaan jakamalla apurahoja ja palkintoja sekä muutenkin taloudellisesti tukemalla sellaista toimintaa, joka edistää suomalaisen henkisen ja taloudellisen viljelyn menestymistä. Rahasto on 66 vuoden aikana jakanut tieteen, taiteen ja muun yhteiskunnallisen toiminnan edistämiseen palkintoja ja apurahoja kaikkiaan 174 miljoonaa euroa nykyrahassa. Vuonna 2008 jakosumma oli 8,7 miljoonaa euroa.

Suomen Kulttuurirahasto ja maakuntarahastot

Kulttuurirahaston tehtävänä on sääntöjensä mukaan ”suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen”.

Rahasto myöntää tarkoituksensa mukaisesti henkilökohtaisia apurahoja tieteen ja taiteen tekijöille ja työryhmille sekä muille kulttuurielämän aloilla toimiville henkilöille ja yhteisöille. Rahasto haluaa tarjota mahdollisuuden myös laajempiin kulttuurihankkeisiin tukemalla niiden toteutumista huomattavin apurahoin.

Apurahoja jaetaan vuosittain keskusrahaston ja 17 maakuntarahaston yleisrahastoista sekä jakovuorossa olevista nimikkorahastoista lahjoittajiensa toivomiin ja ohjesäännöissä määriteltyihin tarkoituksiin.

Yleinen rahasto

Apurahat myönnetään pääasiassa yksityishenkilöille ja työryhmille. Yhteisöille myönnettävät apurahat kohdistuvat lähinnä erilaisten kulttuurihankkeiden toteuttamiseen. Työryhmä tai muu rekisteröimätön yhteisö voi jakaa myönnetyn apurahan jäsentensä kesken. Työryhmän johtaja tai ryhmää edustava henkilö kuitenkin vastaa myönnetystä apurahasta. Mikäli apuraha on tarkoitus kohdistaa vain yhdelle työryhmän jäsenelle, hänen tulee hakea apuraha henkilökohtaisesti. Apuraha ei voi hakea toisen henkilön puolesta. Apurahoja ei myönnetä julkishallinnon piiriin kuuluville laitoksille ja yhteisöille.

Apurahoja myönnetään kaikille kulttuurielämän aloille. Työ voi tapahtua kotimaassa tai ulkomailla. Taiteen aloilla tuetaan työskentelyä, jatko-opintoja ja erilaisia hankkeita. Tieteen apurahat on suunnattu lisensiaatti- ja väitöskirjatöihin sekä niiden jälkeiseen tieteelliseen työskentelyyn, jatko-opintoihin ja tutkimustyöhön. Kokous- ja luentomatkoja tuetaan vain rajoitetusti.

Maakuntarahastojen apurahat – Uudenmaan rahasto

Suomen Kulttuurirahaston yhteydessä toimii 17 maakuntarahastoa. Ne tukevat oman maakuntansa alueella tehtävää kulttuurityötä jakamalla apurahoja ja palkintoja kerran vuodessa.

Etusijalla ovat maakunnassa syntyneet hakijat, maakunnassa suoritettava tai siihen kohdistuva työ sekä maakunnallisesti erityisen merkittävät kulttuuri- ja kehittämishankkeet.

2.2. Valtion rahoitusmuodot – kulttuuri valtiontaloudessa

Mitkä valtion toimielimet myöntävät rahoitusta kulttuurille? Opetusministeriö, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston tehtävänä on huolehtia toimialaansa kuuluvan kulttuurin, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön yleisistä edellytyk-

sistä. Opetusministeriön alaiset toimielimet, esimerkiksi taiteen keskustoimikunta, valtion taidetoimikunnat sekä alueelliset taidetoimikunnat.

2.2.1. Opetusministeriö

Kulttuurin tukena on julkinen rahoitus ja tekijänoikeusjärjestelmä. Valtionhallinnon tärkein taiteen ja kulttuurin rahoittaja on opetusministeriö.

Rahoittamalla ja ohjaamalla hallinnonalan toimintaa opetusministeriö toteuttaa kulttuuripoliittisia linjauksia. Virastojen ja laitosten kanssa opetusministeriö solmii tulosohjaussopimuksia. Harkinnanvaraista tukea saavia tahoja ohjataan informaatio-ohjauksella tai solmimalla useampivuotisia puitesopimuksia. Opetusministeriöstä voi esimerkiksi kunnallinen taidemuseo hakea kerran vuodessa tammikuussa näyttelyhanketukea kansainvälisiin näyttelyihin.

2.2.2. Taiteen keskustoimikunta

Taiteen ja kulttuurin osuus valtionbudjetissa on vuonna 2007 noin 391 miljoonaa euroa ja siitä 48 % rahoitetaan veikkausvoittovaroilla.

Suurin osa rahoituksesta (noin 85 %) ohjataan kansallisille kulttuurilaitoksille ja kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja -avustuksina. Harkinnanvaraisia valtionavustuksia opetusministeriö jakaa mm. kulttuurin parissa toimiville yhteisöille.

Suomalaisen julkisen taiteilijatuon juuret palautuvat autonomian ajalle. Varhaisimman tukimuodon muodostivat 1830-luvulta itsenäisyyden ajan alkuun saakka myönnetty rahalahjat eli gratiaalit. Esimerkiksi Carl Ludvig Engelille myönnettiin vuonna 1839 elinikäinen 1000 ruplan arvoinen vuotuinen gratiaali.

Rahalahjojen rinnalle syntyivät 1860-luvulla kaunotaiteiden edistämismäärärahat ja valtion taidepalkinnot.

Varsinaiset valtion taidehallintoelimet syntyivät itsenäisyyden ajan alussa vuonna 1918, kun valtion taidelautakunnat perustettiin (Jokinen 2008, 9). Taidetoimikuntien jakama taiteilijatuki onkin ollut 1960 – luvun lopulta lähtien yksi tärkeimmistä taiteilijoiden tulonlähteistä. Järjestelmä on säilynyt perusrakenteiltaan varsin samanlaisena kaikki 40 vuotta. Se on vuosien saatossa laajentunut ja täydentynyt, sillä järjestelmä on reagoinut taiteen kentän muutoksiin. Taide-

toimikunnat ovat pyrkineet olemaan proaktiivisia, haastelemaan kehityksen tuulia. Uudet taiteen alat ovat limittyneet mukaan, monitaiteisuuden haasteisiin on pyritty vastaamaan (Jokinen 2008, 15). Esimerkiksi sirkustaide, mediataide ovat saaneet omat ryhmänsä. Viimeisimpänä on tullut kansainväliseen näyttelytoimintaan oma hakuryhmä eli apuraha yksityishenkilöille ja työryhmille kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön, kulttuuriviennin tai –vaihdon hankkeisiin syksyllä 2009.

Kuvataiteen toiminta-avustukset yhteisöille, käyttötarkoitus: kuvataiteen alan näyttelytoimintaan:

Avustukset myönnetään seuraavan vuoden toimintaan. Yhteisölle myönnettävä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää.

Avustuksista päättäessään toimikunta kiinnittää huomiota hakijan toiminnan yleiseen merkitykseen taiteenalan kentällä, toiminnan laajuuteen ja yleiseen vaikuttavuuteen sekä yhteisön talousarvioon ja toiminnan organisointiin.

Kenelle myönnetään: Yhteisöille (yhdistys, säätiö, osuuskunta, kunta, yritys)

Uudenmaan taidetoimikunta

Uudenmaan taidetoimikunta on yksi Etelä-Suomen läänin kolmesta alueellisesta taidetoimikunnasta. Toimikunta on opetusministeriön alainen itsenäinen taiteen ja kulttuuripolitiikan asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on edistää taide-elämää omalla toimialueellaan Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla.

Toimikunnassa on enintään 11 jäsentä, joiden tulee olla jonkin taiteen alan tai alueellisen kulttuuripolitiikan tuntijoita. Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää opetusministeriö alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. Toimikunnalla on päätoiminen pääsihteeri, toimistohenkilökuntaa sekä enintään neljä eri taiteenaloja edustavaa läänintaiteilijaa. Määrärahat taidetoimikunnalle myöntää opetusministeriö vuosittain. Ammattitaiteen ja taideharrastuksen edistämiseksi toimikunta hoitaa seuraavia tehtäviä:

- Myöntää työskentely- ja kohdeapurahoja taiteilijoille ja työryhmille
- Myöntää valtionavustuksia yhteisöille

- Tarjoaa läänintaiteilijoiden palveluja ja asiantuntemusta
- Jakaa Uudenmaan taidepalkinnon ja Artium Cultori -palkinnon
- Harjoittaa yhteistyötä taide- ja kulttuurijärjestöjen kanssa
- Edistää taiteen harjoittamista ja harrastamista sekä näihin liittyvää tiedotusta ja kansainvälistä toimintaa toimialueellaan
- Antaa lausuntoja ja selvityksiä taidetta koskevissa asioissa
- Tiedottaa ajankohtaisista omaan toimialaansa liittyvistä asioista
- Edistää erilaisia taideprojekteja

Kuka voi hakea taiteilija-apurahaa? Kohdeapurahaa voi hakea yksittäinen taiteilija tai projektikohtainen työryhmä, työskentelyapurahaa voi hakea ainoastaan yksittäinen taiteilija, hakijan verotuskunnan on sijaittava Uudellamaalla tai Itä-Uudellamaalla

Mihin tarkoitukseen taiteilija-apuraha myönnetään?

Kohdeapuraha voidaan myöntää yksittäiselle taiteenharjoittajalle tai työryhmälle tietyn projektin toteuttamiseen. Apurahaa on mahdollista hakea esimerkiksi näyttelymenoihin, taideteosten materiaali- ja valmistuskuluihin, laitehankintoihin, julkistamiskustannuksiin jne. Kohdeapurahan käytöstä on laadittava tiliselvitys, jonka liitteenä on oltava alkuperäiset maksutositteet (pelkkä lasku ei riitä). Viime vuosien aikana myönnetyt kohdeapurahat ovat olleet suuruudeltaan noin 500 - 3 000 euroa.

Työskentelyapuraha voidaan myöntää yksittäiselle taiteenharjoittajalle, arvostelijalle sekä erityisestä syystä myös taiteen opettajalle ja taiteen sekä taidehistorian tutkijalle. Apuraha voidaan myöntää luovaan taiteelliseen työskentelyyn, työskentelyedellytysten turvaamiseen ja parantamiseen sekä jatkokoulutukseen. Keskimäärin myönnetty työskentelyapuraha on ollut noin 2000 euroa. Puolta vuotta pidempiä työskentelyapurahoja ei ole myönnetty vuoden 1998 jälkeen. Vuosiapurahoja voi kuitenkin anoa. Työskentelyapurahan käytöstä on laadittava selvitys taidetoimikunnalle. Työryhmä ei voi hakea työskentelyapurahaa.

2.2.3. Ulkoministeriö

Kulttuuri ja kulttuurivienti ovat ulkoasiainministeriön keskeisiä toimintoja ja oleellinen osa julkista diplomatiata. Ulkoasiainministeriö on voimakkaasti sitoutunut koko Suomen kulttuurivientijärjestelmän kehittämiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kulttuuritoiminnalla tuetaan Suomen yleisiä ulkopoliittisia tavoitteita. Kilpailu huomiosta ja näkyvyydestä on kovaa ja korkeatasoisen kulttuurinsa avulla Suomella on hyvät mahdollisuudet erottautua ja esittäytyä luovan huippuosaimisen maana. Kulttuuri on oleellinen osa Suomi-kuvaa.

Suomen ulkomaanedustustot tarjoavat kulttuurin kentälle jatkuvasti kehittyvän verkoston. Sen tehtävänä on avustaa kulttuurivientiä ja avata sille uusia markkinoita. Tämä tukee myös viennin ja kaupan edistämistä. Edustustoilla on pitkäaikainen kokemus ja paikallistuntemus yhteyksien ja yhteistyön rakentamisesta eri puolilla maailmaa. Ne avustavat uusien vientimahdollisuuksien löytämisessä ja tukevat erilaisten kulttuuritapahtumien järjestämistä paikallisten toimijoiden kanssa.

Ulkoasiainministeriö edistää kulttuurikentän verkottautumista kutsumalla vuosittain noin 150 ulkomaista kulttuurivaikuttajaa ja -toimittajaa Suomeen tutustumismatkalle. Samoin ministeriö myöntää pienimuotoista tukea kulttuurivienti- ja kehitysyhteistyöhankkeisiin ja kierrättää pienimuotoisia näyttelyitä maailmalla. Ulkoasiainministeriön kulttuuritoimintaa koordinoidaan kulttuuriyksikössä viestintä- ja kulttuuriosastolla Helsingissä.

Viestintä- ja kulttuuriosaston tehtäviin kuuluvat seuraavat asiat:

Suomen ulkopoliittisten, kaupallistaloudellisten ja kehityspoliittisten tavoitteiden edistäminen viestinnän ja kulttuurin keinoin sekä julkisuusdiplomatian yleinen kehittäminen.

Suomen tunnetuksi tekeminen ja sitä koskevan tiedotusaineiston tuotanto, hankinta ja jakelu sekä ministeriön ulkoinen viestintä, ulkoasiainhallinnon sisäinen viestintä, Suomen maakuvan kehittäminen ja sen seuranta, kansainväliset media- ja kulttuurisuhteet sekä korkean tason vierailujen ja kansainvälisten kokousten mediajärjestelyt, Suomen kulttuuriviennin kehittäminen ja tukeminen, kehitys- ja globaalikysymysten tunnetuksi tekeminen Suomessa, tuki kehitysvies-

tintäalan kansainvälisille järjestöille sekä viestintä- ja kulttuurialan kehitysyhteistyöhankkeet.

2.3. Sponsorointi

Kulttuurin sponsorointi on vielä Suomessa uudehko asia ja vasta 2000 – luvulla on aloitettu keskustelu kulttuurin ja elinkeinoelämän yhteisistä sopimuksista eli sponsoroinnista. Urheilu on perinteisesti ollut yritysten sponsorointikohteena ja siksi onkin mielenkiintoista tarkastella miten sponsorointi kehittyi taide-elämässä. Aihe on laaja ja tarkastelen sitä omien vähäisten kokemusteni kautta sekä Kalevi Ahon erittäin selkeästä puheenvuorosta Tampereella pidetyssä seminaarissa ”Kulttuurista potkua bisnekseen–bisneksestä kulttuuriin”.

Likeyritykset ja kulttuurilaitokset ovat olemuksiltaan hyvin erityyppisiä organisaatioita. Yritykselle on ominaista, että se tuottaa jotain tuotetta, jota se pyrkii myymään voitolla. Yritys menestyy sitä paremmin, mitä enemmän se tuottaa (Kalevi Aho, 2007). Yrityksen tavoitteena on sponsoroinnin avulla saada itselleen tunnettua, positiivista näkyvyyttä ja mielikuvalisää.

Yleensä kulttuurialan toimijat ovat isoja kulttuurilaitoksia, joita ylläpitävät valtio, kunnat tai erilaiset säätiöt. Pienempiä toimijoita ovat alan yhdistykset, seurat ja järjestöt sekä yksittäiset taiteilijat. Toimijat ovat ns. nonprofit-organisaatioita eli joiden ensisijaisena pyrkimyksenä ei ole voiton tuottaminen, vaan organisaatiolla on jokin tarkoitus, miksi ovat olemassa ns. missio eli minkä vuoksi ja mitä kohderyhmää varten toimintaa harjoitetaan (Vuokko, 2004).

Sponsorointi ei ole hyväntekeväisyyttä ja siksi sponsorointisuhde asettaa velvoitteita kummallekin osapuolelle. Sponsoroinnissa osapuolten yhteiset arvot ovat tärkeitä sekä henkilökohtaiset suhteet toiseen osapuoleen, luottamus on yksi sitoutumisen perusta. Lyhytaikainen sponsorointi (ns. tapahtumasponsorointi) varsinkin kulttuurin alalla ei välttämättä tuota haluttuja tuloksia, joten jatkuvuus ja monivuotinen yhteistyö osapuolten välillä on tavoiteltavaa.

Esimerkiksi Hyvinkään taidemuseon ja paikallisen Osuuspankin yhteistyö Taju näyttelyissä sekä Tyko Sallinen – suurnäyttelyssä perustui monivuotiseen yhteistyöhön ja siihen että molemmat organisaatiot toimivat samassa rakennuksessa. Yhteistyösopimuksessa sovittiin että tiettyä summaa vastaan

Osuuspankki saa näkyvyyttä julisteissa ja esitteessä sekä Internet-sivuilla ja voi varata maksutta taidemuseon kokoustiloja sekä samalla tuoda asiakkaitaan ja henkilökuntaansa alennetulla lippuhinnalla näyttelyyn. Hyvinkään taidemuseo

ja Osuuspankki ovat näin tehneet yhteistyötä jo usean vuoden ja erilaisten näyttelyiden kanssa. Tarkoitus on myös tulevan Hyvinkää-Havanna-näyttelyn tiimoilta tehdä mahdollisesti yhteistyötä Osuuspankin kanssa.

Omat kokemukseni kuvataidenäyttelyn sponsoreiden hankkimisesta ovat kolmesta eri Taju-kesänäyttelystä. Ensimmäisen kerran olin näyttelysihteerinä vuonna 2005, jolloin näyttelyn aiheena oli kuvanveisto- ja ympäristötaide. Samana vuonna oli Kuvanveistäjäliiton 90 – juhlavuosi ja näyttely oli yksi juhluvuoden tapahtumista. Eli saimme käyttää tiedottamisessa ja mainonnassa liiton logoa. Rahallista tukea emme liitolta saaneet. Hyvinkään taiteilijaseuralla oli edellisiltä vuosilta sponsoreita ja niin oli luonnollista kysyä ensin heiltä. Osa lähti mukaan ja osa ei. Näyttelyn budjetti oli n. 25 000 €. Sponsorirahoitus oli vain murto-osa budjetista ja suurin osa rahoituksesta tulikin apurahoina. Suurin menoerä oli ladon osto, koska yksi näyttelyn teemoista oli maaseudun ja kaupungin ympäristö sekä niiden keskinäinen suhde. Tarkoitus oli pystyttää isohko lato keskelle kaupunkia ja latoa etsittiin lehti-ilmoituksillakin. Lopulta sellainen löytyi Pälkäneeltä, kaunis vanha hirsilato tiilikattoisena. Se purettiin ja kuljetettiin osina ja pystytettiin Hyvinkään keskustaan kirjasto-rakennuksen eteen. Se oli oma taideteoksensa, joka herätti vilkasta keskustelua pitkin kesää ja jossa järjestettiin erilaisia tapahtumia sekä myytiin parina kesäisenä lauantaina ladon mukana tulleita heinäseipäitä. Näyttelyn päätyttyä lato myytiin ja budjettikin saatiin tasoitettua. Ympäristötaiteen säätiöltä saimme 3000 € ja se on käyttänyt Taju2005 – tapahtumaa esitellessään erilaisia ympäristötaiteen caseja.

Vuonna 2006 olin Hyvinkään taidemuseossa töissä kanslistin äitiysloman sijaisena ja sinä vuonna sain hyvän kokemuksen Taju-näyttelystä taidemuseon näkökulmasta kun aikaisemmin olin taiteilijaseuran palkattuna näyttelysihteerinä. Vuonna 2006 teemana oli Äidin Taju. Taidemuseolla oli jo yhteistyökumppani useamman vuoden ajalta, kuten aikaisemmin olen maininnut. Lisäksi lehti-ilmoituksia saatiin sponsorihintaan esim. Vauva-lehdestä ja Kaks Plus-lehdestä teemaan liittyen. Vuonna 2007 olin taas taiteilijaseurassa ja aiheena oli Idän Taju. Yritimme saada yhteistyökumppaneita esim. Japanin, Kiinan ja Intian suurlähetystöistä, mutta se ei onnistunut. Näyttelyn oheistapahtumana oli buto - tanssitapahtuma n. 5 km Hyvinkään keskustasta.

Saimme paikallisen bussi-yhtiön sponsoriksi, joka hoiti kuljetuksen tapahtumaan rautatieasemalta. Noin 20 - 30 henkilöä käytti kuljetusta ja mielestäni se oli hyvää palvelua ja sponsoroinnin hinta oli n. 300 €. Samoin saimme Tikkuri-

lan maaleja isoa Yantra-maalausta varten. Aina ei sponsoroinnin tarvitse olla riihikuivaa rahaa vaan myös materiaalit ovat tervetulleita. Vastineeksi yritykset saivat logonsa julisteeseen ja esitteeseen eli näkyvyyttä.

Taiteilijaseurassa laadittiin hyvät pohjat sponsorisopimukselle ja mietittiin mitä vastinetta seura voi tarjota tietyille summille. Lähetin ensin sähköpostina alustavan kyselyn usealle yritykselle kiinnostuksesta sponsoroida näyttelyä. Vähän ajan kuluttua sähköpostin lähettämisestä soitin ja vastaus oli joko myönteinen tai kielteinen. Välillä iski turhautuneisuus sponsorien hankinnassa. Saatujen sponsorien ”jälkihoito” on erittäin tärkeää ja sponsoroinnista kiittäminen. Vuonna 2005 kiitimme sponsoreita työryhmän jäsenen grafiikalla ja vuonna 2007 lähetimme näyttely - cd:n.

Säveltäjä Kalevi Aho kertoo puheenvuorossaan Tampereen Seminaarissa ”kulttuurista potkua bisnekseen – bisneksestä kulttuuriin” oikeastaan kaiken olennaisen kulttuurin sponsoroinnista. Hän käsittelee Sinfonia Lahden yhteistyötä eri sponsorien kanssa ja kuinka tärkeä niiden merkitys on sinfoniaorkesterin taloudelle. ”Taidelaitokset ja kulttuurifestivaalit eivät ole tuotantolaitoksia. Ne eivät tuota mitään sellaista materiaalista hyödykettä, jota se voisi myydä. Orkesterin tehtävänä on luoda soittamansa musiikin kautta elämyksiä, jotka voivat saada kuulijat lumoihinsa pitkiksi ajoiksi itse konsertin jälkeenkin. Keskeistä on musiikki itsessään, olemukseltaan ei-materiaalinen, aineeton, katoava, hetkellinen, mutta kuulijoihin syvästi vaikuttava”. (Kalevi Aho). Sama asia koskee teatteria ja kuvataiteita sekä elokuvia.

Pitkäaikaisella sponsorisuhteella yritys voi muuttaa oma mielikuvaansa yhteiskunnassa positiiviseen suuntaan kulttuurimyönteisyydellään ja sponsorisuhde voi aikaa myöden tulla hyvinkin kannattavaksi.

2.4. Uudenmaanliitto

Uudenmaan liitolta on ilmestynyt professori Timo Cantellin laatima raportti Uudenmaan liiton kulttuuristrategiaksi 2015. Raportti tuo esiin, mitä kulttuuriala voi merkitä Uudellemaalle ja miten se voi luoda mahdollisuuksia Uudenmaan kehittämisessä. Kulttuuri nähdään strategiassa mahdollisuutena, jonka avulla voidaan vastata useisiin Uuttamaata kohtaaviin haasteisiin. Huomion kohteena

ovat erityisesti kulttuurin taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset merkitykset. Kulttuuriala on Uudenmaan keskeinen menestystekijä, jota ei välttämättä osata tunnustaa, mutta joka tulisi nousta huomattavaan rooliin. Kulttuuristrategia osoittaa, että kulttuuriala voi olla keskeinen osa maakunnan kehittämistä. Uudenmaanliiton kulttuuristrategian esittely ja keskustelutilaisuus oli 28.10.09 Hyvinkään taidemuseossa.

Kulttuuristrategia antaa viitteitä siitä, että se on yksi osa rahoitusvaihtoehtojen joukossa. Kunnallinen taidemuseo voi hakea työryhmineen Uudenmaan liitosta rahoitusta kansainväliselle kulttuurivaihdolle. Hakemukseen on esitettävät hyvät perusteet ja mitä kohtaa strategiasta halutaan korostaa.

3. HYVINKÄÄ – HAVANNA – NÄYTTELY

Ensimmäisen opinnäytetyönprojektin kaaduttua oli ryhdyttävä miettimään uutta tutkimusaihetta. Johdannossa mainitsemani idea kuubalaisen kuvataiteen esittelystä Hyvinkään taidemuseossa sai alkusysäyksen syyskuussa 2008 kun esitin idean taidemuseon johtajalle Raisa Laurila-Hakuliselle. Olin tehnyt jo yhden alustavan haastattelun ensimmäistä opinnäytetyötä varten Helsingin kaupungin Tennispalatsin taidemuseossa intendentin Mikko Orasen kanssa, joka oli ollut järjestämässä Kuubalaista kuvataidenäyttelyä Helsingin kaupungin taidemuseo Tennispalatsiin vuonna 2002. Mikko Oraselta sain tietoa kansainvälisen näyttelyn budjetista ja hän neuvoi ottamaan yhteyttä Marketta Seppälään, FRAME:n johtajaan. FRAME on kansainvälistä kuvataidevaihtoa järjestävä valtion organisaatio. Lähinnä FRAME:n tehtäviin kuuluu suomalaisten kuvataiteilijoiden avustaminen kansainvälisissä näyttelyissä ja residenssivaihtoissa. Marketta Seppälä on ollut myös järjestämässä kuubalaista kuvataidenäyttelyä 1990 Porin taidemuseoon. Keskustelimme tulevan näyttelyn taiteilijoista ja mikä olisi budjetin suuruus. Päädyimme n. 30 000 euroon ja summa jakaantuisi kahdelle vuodelle. Lisäksi pitäisi miettiä tuottajan palkkion suuruus. Keskustelussa käsiteltiin myös residenssitoimintaa, joka on se yleisin vaihtotoiminta taiteilijoiden kesken. Hyvinkäällä ei vielä ole tarjota ulkomaisille taiteilijoille residenssiä, mutta sellainen on suunnitteilla.

Marketta Seppälä ehdotti myös toisen taidemuseon mukaan ottamista ja olin sitä jo itsekkin miettinyt. Ibrahimilla oli jo kontakti Jyväskylän taidemuseoon, ollut siellä jo v.1999 ensimmäisen kerran ja v. 2008 mukana yhteisnäyttelyssä. Olin jo soittanut sinne ja keskustellut alustavasti Jyväskylän taidemuseon johtajan Päivimarjut Raippalinnan kanssa. Hän opasti kysymään neuvoja ja vinkkejä Intendentti Jukka Partaselta, joka oli ollut tekemisissä kesänäyttelyvieraiden kanssa. Grafiikan Pajan kanssa olisi mahdollista tehdä näyttelyn tiimoilta yhteistyötä.

Syyskuussa 2008 pidimme uuden palaverin Hyvinkään taidemuseolla Raisa Laurila-Hakulisen kanssa, keskustelimme opinnäytetyöstä ja tulevan näyttelyn sisällöstä. Pyörittelimme erilaisia ideoita ja rahoituskuviota ja Raisa Laurila-Hakulinen tähdensi sitä, että taidemuseo ei vielä tässä vaiheessa pysty sitoutumaan virallisesti, täytyy luoda ensin perusteltu konsepti näyttelylle. Konsepti hahmottui pikku hiljaa ja lopputulos oli, että näyttely rakentuisi kahden graafikon vuoropuheluun, toinen on Hyvinkäältä ja toinen Havannasta. Graafikot olisivat Hannu Lindholm ja Ibrahim Miranda.

Ideana olisi vaihto maiden kesken, molemmilla taiteilijoilla olisi mahdollisuus työskennellä toisen kotimaassa. Hannu Lindholm on käynyt Kuubassa ja osaa espanjan kieltä ja Ibrahim Mirandalla on ollut teoksia esillä Suomessa, Jyväskylän taidemuseossa kesällä 2008. Hänellä on myös suomalainen kontaktihenkilö, Pia Hurri, konservaattori Ateneumin taidemuseosta.

Lokakuussa sain laadittua alustavan budjetti näyttelylle, menot ja tulot jakautuvat kahdelle vuodelle eli 2010 ja 2011.

Marraskuussa 2008 pidimme palaverin tulevasta näyttelystä Hyvinkään Taidemuseossa johtaja Raisa Laurila-Hakulisen ja projektiin osallistuvan taiteilija Hannu Lindholmin (HL) kanssa. Hannu Lindholmilla on tulossa taidemuseoon myös oma henkilökohtainen juhlanäyttely syksyllä 2011. Samaan aikaan voisivat Mirandan teokset olla esillä taidemuseossa. Hyvinkään taidemuseon johtaja pyysi laatimaan tarkemman budjetin, jota voidaan sitten vielä yhdessä muokata. Palaverin jälkeen kirjoitin Ibrahimille kirjeen ja esittelin idean vaihtonäyttelystä. Kirje meni Suomi-Kuuba-seuran varapuheenjohtajan Pia Hurrin mukana Havannaan joulukuussa 2008.

Alkuvuodesta 2009 hiottiin budjettia tarkemmaksi apurahahakuja varten. Budjettiin tuli hieman muutoksia ja merkintöjä kuka hakee mistäkin ja minä vuonna. Pia Hurri palasi Kuubasta ja kertoi että Ibrahim oli innostunut ja kiinnostunut osallistumaan näyttelyyn. Vaihdoin työpaikkaa maaliskuun alussa ja opinnäyte-työ sekä näyttelyn aktiivisempi suunnittelu jäivät vähemmälle huomiolle.

Tekemäni haastattelut Mikko Orasen ja Marketta Seppälän kanssa ovat olleet luonteeltaan avoimia haastatteluja, konsultoivia ja tietoa kerääviä keskusteluja asiantuntijoiden kanssa.

3.1 Näyttelyn budjetti

Näyttelyn kokonaisbudjetti on noin 35 000 euroa, joka jakaantuu vuosille 2010 ja 2011. Taidemuseon osuus rahoituksesta on vuoden 2011 hankerahoitus, joka on 3000 euroa. Kaikki muu rahoitus on hankittava muualta eli Opetusministeriöstä, rahastoista, säätiöistä sekä sponsorituloina.

Menot 2010 työryhmä/taidemuseo

Näyttelyn valmistelumatka keväällä 2010, yhteistyö Ibrahim Mirandan kanssa Havannassa. Tuottaja Satu Sälpäkivi ja Hyvinkään taidemuseon johtaja Raisa Laurila-Hakulinen. Matkabudjetti kahdelle hengelle n. kahdeksi viikoksi.

Matkat/lentoliput	2400 €
Asumiskulut/Casa Particulas	600 €
Päivärahat (ruoka, yms) 59 €x14 pv	1652 €
Viisumit	104 €
yhteensä	4756 €

Kutsutun taiteilijan kulut Suomessa syys- lokakuu 2010

Matkakulut/Ibrahim Miranda	1200 €
Oleskelukulut 2 kk	1400 €

Päiväraha	2644 €
Viisumi	200 €
yhteensä	5444 €

Suomalaisen taiteilijan kulut Kuubassa joulukuu 2010 – tammikuu 2011

Matkakulut/Hannu Lindholm 2 kk	1200 €
Päiväraha (59x22pv=1298)	2596 €
Viisumi	52 €
yhteensä	5048 €

Teoskuljetukset hallintayrityksen kautta (DHL)	1000 €
--	---------------

2011 Varsinainen näyttely syyskuussa Hyvinkään taidemuseossa

Kutsutun taitelijan matkakulut	1200 €
Oleskelukulut, päivärahat	2600 €
Suomalaisen taiteilijan galleriakulut Havannassa tammikuussa 2011 (vaihtonäyttely oleskelun aikana paikallisessa galleriassa)	1500 €
Näyttelymateriaali	

Esite/kutsukortti/juliste painatuskulut	2400 €
Graafikko	2000 €
Vakuutukset	2000 €
Avajaiset/ohjelma	1000 €
Tuottajan palkkio	3000 €
Esitekulut, käänköspalkkio	2000 €
Kuljetuskulut (DHL)	1000 €

Menot yhteensä 34948 €

Tulot

Kulttuurirahasto	6000 €
Opetusministeriö/näyttelytuki	10000 €
Kansan Sivistysrahasto	5000 €

Taiteen keskustoimikunta	3000 €
Kulttuurirahasto/Uudenmaan rahasto	2000 €
Hyvinkään kaupunki/taidemuseo	3000 €
FRAME kuljetus- ja vakuutus	2000 €
Uudenmaan liitto	4000 €
(vaihtoehtoisesti Wihurin rahastosta ja Koneen rahastosta haetaan yhteensä 4000 €)	

Tulot yhteensä **35 000 €**

3.2 Näyttelyn aikataulu

Näyttelyn aikataulu on muuttunut syksyn 2008 tilanteesta. Oman päivätyön vaihtuminen hiukan hankaloitti näyttelyn suunnittelua, mutta merkitystä oli myös negatiivisilla päätöksillä keväällä 2009 haetuista apurahoista Kansan Sivistysrahastosta sekä Kulttuurirahaston Uudenmaan rahastosta. Aikataulu oli mietittävä uudestaan. Muutoksena on Hannu Lindholmin työskentely Havannassa, joka siirtyi joulukuusta 2009 eteenpäin vuodelle. Päättävänä ensi vuodelle on saada rahoitus Ibrahim Mirandan työskentelylle Suomessa alkusyksyllä 2010.

3.3. Yhteistyötahot

Suomi-Kuuba – seura

Kuuban ystävyysseura Suomessa tuli tutuksi jo ensimmäisen opinnäytetyöprojektin myötä ja seuran kautta tutustuin varapuheenjohtaja Pia Hurriin, joka työskentelee konservaattorina Ateneumin taidemuseossa. Pia Hurri tutustutti minut Ibrahim Mirandaan ja sitä kautta sain kulttuurivaihtoprojektiin taiteilijan.

Vuodesta 1963 toimineella Suomi-Kuuba-seuralla on noin tuhat jäsentä eri puolilla Suomea. Seuran tärkein tehtävä on edistää ystävyyttä suomalaisten ja kuubalaisten kesken sekä lisätä yhteistyötä maiden välillä. Monipuolisen toimintansa kautta seura tekee tunnetuksi kuubalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä herättää keskustelua ajankohtaisista ja tärkeistä teemoista koskien koko Latinalaista Amerikkaa.

Kuuban suurlähetystö

Asioin lähetystössä ensimmäisen kerran keväällä 2008 kun selvitin 3 kuukauden tai pitempään oleskeluun tarkoitetun viisumin saantimahdollisuuksia. Tutustuin suurlähetystön henkilöstöön ja tapasin myös suurlähettilään puolison syksyllä Kuubalaisen kulttuuriviikon yhteydessä. Tarkoitus on tehdä yhteistyötä kuubalaisen taiteilijan virallisessa kutsumisessa Suomeen kun rahoitus on ensin selvillä.

FRAME

Näyttelyvaihtokeskus FRAME on palvelu- ja asiantuntijalaitos, joka toimii kansainvälisten kulttuurisuhteiden luojana ja ylläpitäjänä edistääkseen suomalaisen taiteen näkyvyyttä merkittävässä kansainvälisissä yhteyksissä. Vuonna 1992 perustettu keskus toimii Suomen taideakatemian säätiön alaisuudessa. Keskuksen toiminnan rahoittaa pääasiallisesti opetusministeriö.

FRAME myöntää apurahoja suomalaisten taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien kansainväliseen näyttelytoimintaan ja tuotantoa esitteleviin vieraskielisiin painotuotteisiin. FRAME tukee myös suomalaistaiteilijoiden osallistumista kansainvälisiin biennaaleihin ja muihin toistuviin kansainvälisiin tapahtumiin.

FRAME tekee yhteistyötä kansainvälisten taiteilijaresidenssiohjelmien kanssa edistääkseen yhteistyötä Suomen ja kansainvälisen taiteen kentän välillä. Tavoitteena on tarjota suomalaisille kuvataiteilijoille työskentely-, tutkimus-, tuotanto- ja esitysmahdollisuuksia ulkomailla. FRAME:n kuraattori-residenssiohjelma taas tarjoaa ulkomaisille kuraattoreille mahdollisuuden tutustua suomalaiseen taiteen kenttään ja valmistella tulevia näyttelyitä ja julkaisuja Helsingissä.

FRAME toteuttaa sekä kansainvälisiä näyttely-yhteistyöhankkeita että tuottaa itsenäisesti nykytaiteen projekteja, näyttelyitä ja julkaisuja.

4. HYVINKÄÄ – HAVANNA – näyttelyn tulevaisuus

Hain alkuvuodesta Kulttuurirahaston Uudenmaan rahastosta sekä Kansan Sivistysrahastosta apurahaa näyttelylle, mutta päätökset olivat kielteisiä. Kansan Sivistysrahastoon laitoin 7000 euron apurahahakemuksen 31.1.09 sekä Kulttuurirahaston Uudenmaan rahastoon 2000 euron hakemuksen 10.2.09.

Elokuussa 2009 tuli Taiteen keskustoimikuntaan (TKT) uusi apuraha, joka sopi tähän näyttelyprojektiin. Apurahat yksityishenkilöille ja työryhmille kansainvälisen kulttuuriyhteistyön, kulttuuriviennin tai kulttuurivaihdon hankkeisiin, hakuaika 10.9.2009 asti. Aluksi hakuaika oli vain pari viikkoa eli 31.8.09 asti, mutta hakuaikaa jatkettiin liian vähäisten ja huonojen hakemusten takia. 22.10.2009 tuli kielteinen päätös apurahasta, jota hain 3000 euroa vuoden 2009 tuottajan matkakuluihin. Hakemuksia oli tullut 365 ja rahaa jaettiin 140 000 euroa 62 hakijalle.

Olin jo vuosi sitten syksyllä 2008 lähettänyt sähköpostitse kyselyn Uudenmaan liiton kulttuuriasioista vastaavalle henkilölle eli Tarja Hailille siitä, olisiko kulttuurivaihtonäyttelylle mahdollista saada osarahoitusta liitolta.

Vastaus oli positiivinen ja näyttelyhanketta olisi vielä tarkennettava ja mietittävä sopivaa perustetta liiton hankerahoista. Palasin asiaan uudestaan tänä syksynä ja konsultoin Tarja Hailia junamatkan Helsingistä Hyvinkäälle. Tarja Haili on tuttavani ja asuu myös Hyvinkäällä. Uudenmaanliitolta on julkaistu tuore kulttuuristrategia, josta on järjestetty keskustelutilaisuus Hyvinkään taidemuseoon keskiviikkona 28.10.2009.

Sain vihjeenä hakea näyttelylle rahoitusta vasta vuoden 2010 alussa, budjetit on ajantasaistettu ja rahaa pitäisi olla enemmän jaossa maakunnallisille hankkeille. Tämän projektin yhteydessä on tärkeää korostaa paikallisen kuvataidekulttuurin esilletuomista sekä kansainvälistä yhteistyötä ja sen tuomia näkökulmia Hyvinkään kulttuurielämään.

Hyvinkäällä toimii Lasten – ja nuorten kansainvälinen taidekeskus sekä Hyvinkään taidekoulu. Kulttuurivaihtoon tuleva kuubalainen graafikko voisi pitää työpajoja nuorille taideopiskelijoille sekä muille hyvinkääläisille taidegraafikoille.

Tarja Haili ehdotti myös jonkin toisen uusmaalaisen kaupungin mukaantuloa, esimerkiksi näyttely voisi jatkaa Raaseporiin, tarkemmin Tammisaareen.

Hyvinkäällä ja Tammisaarella kun on yhteinen kuuluja taiteilija menneisyydestä eli Helene Schjerfbeck. Ajatus vaatii vielä jatkokehittelyä ja tarkoitus on työstää sitä lisää.

5. SELVITYKSEN TULOKSIA JA POHDINTAA

Johdannossa mainitsemani alku tälle opinnäytetyölle oli monipolvinen prosessi, koska ensimmäinen suunnitelma epäonnistui. Mutta jonkin lopusta löytyy aina uusi alku ja onneksi niin kävi tässäkin tapauksessa. Alun epämääräisen idean jalostuttua kahden graafikon näyttelyksi idea konkretisoitui ja sitä pystyi suunnittelemaan yksityiskohtaisemmin ja budjetin laadinta helpottui.

Näyttelyn budjetti ja aikataulu elää koko ajan johtuen juuri rahoituksen epävarmuudesta. Vaikka olin hyvissä ajoin liikkeellä ajatellen juuri rahoitusta, niin silti on aika raskasta hakea eri rahoituslähteistä eri suruisia summia työryhmälle. Mutta sitä se Suomessa on, rahoitus pitää riipiä eri lähteistä, ei ole yhtä isoa organisaatiota tai automaattia, mistä voisi hakea koko projektin rahoituksen ja minimoida epävarmuustekijät. Oma projekti pitää osata ”myydä” todella hyvin rahoittajatahoille, hyvä hakemus, työsuunnitelma ja realistinen kustannusarvio ovat ensiarvoisen tärkeitä. Myös eräisiin rahastoihin kannattaa pyytää yhteistyökumppanilta ja vaikutusvaltaiselta taholta lausunto hankkeen tärkeydestä. Itse mietin keväällä, kun rahoitusta ei hakemuksista huolimatta tullut, oliko työsuunnitelma realistinen, olisiko jo silloin pitänyt pyytää lausunto taidemuseolta? Olisiko se auttanut?

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää erilaiset rahoitusmahdollisuudet kansainväliselle kuvataidenäyttelylle. Se, että valitut taiteilijat ovat molemmat graafikoita, tuo kulttuurivaihdolle omat haasteensa. Graafikoiden työskentely on erilaista kuin maalareiden ja kuvanveistäjien. Grafiikan painaminen vaatii tietynlaiset työvälineet ja – tilat. Näyttelyn yksi perusta onkin tuoda yleisölle ja taideopiskelijoille lisätietoa grafiikan menetelmistä ja muutenkin nostaa taidegrafiikan monimuotoisuutta paremmin esille. Kuubalaisella Ibrahim Mirandalla olisikin paljon annettavaa suomalaisen pikkukaupungin taide-elämälle ja taideopetukselle. Vastaavasti Hannu Lindholmilla olisi varmasti annettavaa kuuba-

laiselle taideyhteisöille – ja oppilaitoksille toisenlaisista grafiikanmenetelmistä. Kuubassa on myös pulaa hyvälaatuisesta painopaperista, Suomesta on mahdollista viedä sinne laadukasta paperia ja toisaalta on mielenkiintoista nähdä miten kuubalaiset taiteilijat hyödyntävät paikallista materiaalia. Eli kuten Hyvinkään taidemuseon johtaja Raisa Laurila-Hakulinen kirjoittaa lausunnossaan Kulttuurirahastolle: suunnitteilla oleva hanke on kiinnostava yhä monikulttuurisemmaksi käyvässä maailmassa ja palvelee suvaitsevaisuuden ja eri kulttuurien välisen ymmärryksen lisääntymistä.

Vaikka rahoitusta ei ole vielä tähän mennessä saatu Kansan Sivistysrahastosta eikä Kulttuurirahaston Uudenmaan rahastosta, olen silti toiveikas ja uskon että kulttuurivaihtoprojekti toteutuu. Taidemuseon johtajan kannustava lausunto näyttelyn tärkeydestä antoi uusia voimia ja rohkeutta tehdä tarvittavia muutoksia suunnitelmiin ja miettiä lisäksi muiden kuin pelkästään rahastojen ja säätiöiden osuutta näyttelyn tukemiseen. Uudenmaan liitto sekä sponsorointi tuovat haastetta lisää ja tarkoitus on panostaa niihin enemmän kuin pelkkiin apurahoihin. Tärkeässä asemassa on myös Opetusministeriö, joka jakaa vuosittain ainoastaan tammikuussa kansainvälisiin näyttelyprojekteihin näyttelytukea myös kunnallisille taidemuseoille. Kunnalliset taidemuseot saavat rahoituksensa omasta kunnasta että valtiolta. Molemmat organisaatiot rahoittavat museotoimen menoista 40 %. Loput rahoituksesta on museoiden omatoimista tuottoa ja muita tuloja. Eli seuraavat tavoitteet rahoituksen järjestämiseksi on laatia hakemukset Uudenmaan liittoon sekä Opetusministeriöön heti alkuvuodesta 2010.

Tuottajan työ haastaa minut joka päivä ratkaisemaan erilaisia ongelmia, mutta silti teen sitä edelleen ja varmasti jatkan uusien mielenkiintoisten näyttelyprojektien parissa. Jokin siinä kiehtoo, varmaankin mahdollisuus olla välittämässä itseään kiinnostavia hankkeita ja tuoda esille uusia näkökulmia taiteilijoiden välityksellä suurelle yleisölle tai miksei pienellekin. Parhaimmillaan taide opettaa itsetuntemusta paremmin kuin tiede. Taideteokset tarjoavat mahdollisuuden samaistua, löytää uusia näkökulmia, oppia ymmärtämään elämän monimuotoisuutta ja tuntemaan syvästi - sanalla sanoen ne tarjoavat elämyksiä. Taide kutsuu pikemminkin liittymään kuin ottamaan etäisyyttä.

LÄHDELUETTELO

Aho, Kalevi 2.11.2007. Puheenvuoro seminaarissa ”kulttuurista potkua bisnekseen – bisneksestä kulttuuriin”. www.luovatampere.fi

Cuba – sen silmät kiveä ja vettä 2002. Näyttelyjulkaisu. Helsingin kaupungin taidemuseo.

Halinen, Antti 2007. Kuubalainen Kuuba. Helsinki. Like

Heikinaho, Minna. Ketä viedään ja miten, viedäänkö kuin pässiä narussa? Kommentti suomalaisesta kulttuuriviennistä. 5.6.2008 artikkeli. <http://www.mustekala.info/node/726>

Heiskanen, Ilkka & Ahonen, Pertti & Oulasvirta Lasse 2005. Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäitiö.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hämäläinen Pirjo 2008. Kaikki taiteen takia – Hyvinkään Taiteilijaseura ry 50 vuotta. Hyvinkään Taiteilijaseura.

Jokinen, Heikki & Rautiainen, Pauli (toim.) 2008. Taiteen edistämistä varten – Taidetoimikunnat 40 vuotta. Taiteen keskustoimikunta.

Kaitavuori, Kaija & Roine, Miikka 2006. Näyttelyprosessin kuvaus. Helsinki. Taidemuseoalan kehittämissyöksikkö KEHYS. Museotyöntekijän käsikirjasto 4.

Karo, Mika 2007. Koordinaatteja tilassa ja ajassa – kuvataide ja kulttuurivaihto 2008 – 2012. Selvitys.www.frame-fund.fi

Koivunen, Hannele. "Onko kulttuurilla vientiä?", Opetusministeriön, Ulkoministeriön ja Kauppa- ja teollisuusministeriön Kulttuuri-hanke.2004. Selvitysmiehen raportti. OPM 2004:22.

Konttinen, Riitta 2005. Taiteen sanakirja. 2.p. Otavan kirjapaino. Keuruu.

Latin American Art in the Twentieth Century 1996. London. Phaidon Press Limited.

Luukka, Teemu. Taiderahoituksessa alkaa sumuinen aika. Näkökulma. Kolumni. Helsingin Sanomat 29.12.2008

Luukka, Teemu. Taiteen keskustoimikunnan valtaa taidemaailmassa halutaan kasvattaa. Artikkel. Helsingin Sanomat 12.1.2009.

Oesch, Pekka 2004. Kulttuuriyhteisöjen harkinnanvarainen tuki. Valtionjärjestelmän muutokset ja yhteisöjen toimintamahdollisuudet. Tilastotietoa taiteesta n:o 32. Taiteen keskustoimikunta.

Seppälä, Marketta (toim.) 1990. No man is an Island/Kuuban nuori taide. Näytelyjulkaisu. Porin taidemuseo.

Similä, Laura & Similä, Juhani 2001. Kuuba, trooppinen cocktail. WSOY.

Similä, Juhani 1998. Rommi, ruletti ja rumba – kuubalaisen musiikkikulttuurin vaiheita Antillien Pariisista mafiosojen pelikasinoihin. Suomen musiikkikirjasto-yhdistys.

Säätiöpalvelu <http://www.saatiopalvelu.fi/fi/index.html>

Teesejä kokoelmanhoidosta, konservattorin näkökulma 2007. Museotyöntekijän käsikirja 5. Helsinki. Valtion taidemuseo.

Töyssy, Seppo & Vartiainen, Liisa & Viitanen, Pirjo 1999. Kuvataide – visuaalisen kulttuurin käsikirja. WSOY.

Uudenmaan kulttuuristrategia 2015. 2008. Uudenmaan liitto. Uudenmaan liiton julkaisu B 40 – 2008.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Vuokko, Pirjo 2004. Nonprofit – organisaatioiden markkinointi. Porvoo. WSOY

<http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuurivienti>).

(<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15754&contentlan=1&culture=fi-FI>)

<http://www.kuubaseura.fi/>

<http://emba.cubaminrex.cu/Default.aspx?alias=emba.cubaminrex.cu/finlandiafin>

<http://www.frame-fund.fi>

LIITTEET

Liite 1: Apurahahakemus, Kulttuurirahasto

Liite 2: Taidemuseon lausunto näyttelystä, Raisa Laurila-Hakulinen

Suomen Kulttuurirahasto

Bulevardi 5 A, 5. krs
PL 203, 00121 Helsinki
www.skr.fi

26225-15441

41

Grafiikka
2010

APURAHAHAKEMUS

Kuv-gra

Hakija työryhmä

**Sälpäkivi Satu, kulttuurituottaja, Järjestösihteeri
ja Hyvinkää-Havanna 2011**

1961

Aihe

Hyvinkää-Havanna - kulttuurivaihtonäyttely 2011 Hyvinkään taidemuseossa

Henkilökohtainen	Matka	Materiaali ja laite	Aputyöv. ja ostop.	Muu	YHTEENSÄ (€)
1.200	4.800	0	0	0	6.000
Käyttötarkoitus näyttelyn järjestäminen		Kesto (kk) 0	Erityisapuraha		
Toimipaikka/opiskelupaikka Suomen arvostelijain liitto ry		Yhteystiedot			
Kotipaikka Hyvinkää	Syntymäpaikka Hyvinkää	0456747889			
Työn suorituspaikka Kuuba ja Suomi		satusalpakivi@gmail.com			
Tutkimusryhmän johtaja		www.sivu			

Ansiot

Hyvinkään Taitelijaseura ry, TAJU – kesänäyttely (oto), näyttelysihteeri, 2005, 2007 ja 2009
Suomen Akvarellitaiteen yhdistys, Minun Helsinki - näyttely, näyttelysihteeri, 09/2009 – 04/2010
Suomen arvostelijainliitto ry, järjestösihteeri 23.2.2009 -
Humanistinen ammattikorkeakoulu/kulttuurituottaja 2009

Julkaisut

Aiemmat apurahat

Vireillä olevat hakemukset

Nimikkorahastot

APURAHAHAKEMUS

Työsuunnitelma

Hyvinkää – Havanna – kulttuurivaihtonäyttely 2011 Hyvinkään taidemuseossa

Työryhmä:

Hyvinkään taidemuseo/Raisa Laurila-Hakulinen (Hyvinkää/Suomi)

Hannu Lindholm (Hyvinkää/Suomi)

Ibrahim Miranda (Havanna/Kuuba),

tuottaja Satu Sälpäkivi (Hyvinkää/Suomi)

Näyttelyn taustaa

Kulttuurituottajan opinnäytetyössäni tutkin kansainvälisen kulttuurivaihtonäyttelyn rahoitusta ja sen tiimoilta on myös tämä näyttelyidea saanut alkunsa. Näyttelykonseptin tilaajana on ollut Hyvinkään taidemuseo ja sen johtajan Raisa Laurila-Hakulisen kanssa on tehty alustava suunnitelma näyttelylle, jonka on tarkoitus toteutua syyskuussa 2011.

Näyttelyn tavoitteena on paikallisen kuvataiteen esilletuominen sekä kulttuurivaihdon kautta saatavat taidegraafikan uudet ideat ja tekniikat. Tarkoituksena on tuottaa kiinnostava näyttely kahden taiteilijan teosten ja dialogin kautta ja samalla tarkastella kahta täysin erilaista kaupunkia ja kulttuuria.

Kulttuurivaihto graafikoiden välillä

Kuubalainen kuvataiteilija on Ibrahim Miranda. Mirandalla on ollut teoksia näytteillä Jyväskylän taidemuseossa kesällä 2008 ja hän vierailut Jyväskylässä jo vuonna 1999 ensimmäisen kerran ja on ilmaissut kiinnostuksensa työskennellä Suomessa pidemmänkin ajan. Miranda on yksi keskeisempiä kuvataiteilijoita Kuubassa ja hänellä on hyvät verkostot siellä.

Suomalainen kuvataiteilija on hyvinkääläinen Hannu Lindholm. Hän on Hyvinkään Taiteilijaseuran aktiivisempia taiteilijoita ja on erittäin kiinnostunut kuubalaisesta kulttuurista. Hannulla on ateljee kotonaan ja grafiikan painaminen on mahdollista siellä tai Hyvinkään Taidekoululla, missä Hannu Lindholm toimii grafiikan opettajana. Hannu Lindholm on lupautunut majoittamaan kotiinsa Ibrahim Mirandan, koska Hyvinkäällä ei ole vielä taiteilijaresidenssiä. Sellainen on suunnitella Vanhalle Villatehtaalle, josta on tarkoitus tulla Hyvinkäälle kulttuurialan toimijoiden keskus. Hyvinkään kaupungilla on jo taiteilijavaihtoa ystävyyskaupunkien kanssa ja siitä on lähtenyt idea residenssistä.

Hyvinkää-Havanna – näyttelyn (kahden taidegraafikon näyttely) ideana on, että kumpikin taiteilija oleskelisi toisen kotimaassa 1–2 kk ja työskentelisi siellä paikallisessa ateljeessa sekä painopaikassa ja syntyneet teokset tulisivat näyttelyyn Hyvinkään taidemuseoon ja mahdollisesti myös Havannalaiseen galleriaan. Vaihtoon kuuluisi Ibrahim Mirandan opetusta Hyvinkäällä, jolla on pitkät perinteet kuvataiteen alueella. Kaupungissa toimii Lasten- ja nuorten kansainvälinen taidekeskus Villa Arttu sekä Lasten- ja nuorten taidekoulu, joka antaa taiteen perusopetusta. Lisäksi on toisen asteen oppilaitos, Hyvinkään Taidekoulu, jossa vaihtoon lähtevä Hannu Lindholm opettaa taidegrafiikkaa. Hannu Lindholmin olisi tarkoitus myös pitää esim. Ibrahimin verkoston kautta grafiikan työpaja/työpajoja Havannassa. Hannu Lindholm puhuu sujuvaa espanjaa ja on käynyt aikaisemminkin Kuubassa.

Olen tavannut henkilökohtaisesti Ibrahim Mirandan Helsingissä heinäkuussa 2008 ja keskustellut alustavasti tästä näyttelyideasta. Ateneumin konservaattori Pia Hurri (Suomi-Kuuba-seuran varapuheenjohtaja) on myös tavannut taiteilijan Havannassa joulukuussa 2008 ja keskustelivat siellä lisää tästä näyttelyideasta. Pia Hurri toi tammikuussa 2009 terveisiä Havannasta, jossa hän tapasi Ibrahim Mirandan. Olin laittanut Pia Hurrin mukana Ibrahimille englanninkielisen kutsukirjeen suunnitella olevasta näyttelystä. Hän oli lukenut kirjeeni ja oli hyvin innostunut ajatuksesta tulla työskentelemään Hyvinkäälle.

Luettelo liitteistä
Ansioluettelo
Työsuunnitelma

Ibrahim Miranda_CV.doc
Hannu Lindholm_CV.doc
Kustannusarvio_liite2.doc

Linkit

Lausunnonantajat
Laurila-Hakulinen Raisa

Sitoumus

Vakuutan, että antamani tiedot ovat oikeita ja annan suostumukseni luovuttamieni tietojen ja asiakirjojen käyttöön.

Päivä ja päiväys

Aitekirjoitus ja nimen selvitys

Antamalla tunnuksen 66713C0 lausunnonantajalle varmistut, että lausunto ohjautuu tähän hakemukseen.

29.10.2009 12:02

4.11.2009

Suomen Kulttuurirahasto

NÄYTTELYHANKE HYVINKÄÄ – HAVANNA 2010–2011

Kuvataiteilijat Hannu Lindholm ja Ibrahim Miranda

Satu Sälpäkiven tuottaman näyttelyprojektin ideana kahden kaukaisen kulttuurin vuorovaikutus kuvataiteen ja taiteilijavaihdon välityksellä. Molemmat taiteilijat ovat maassaan merkittävän uran tehneitä graafikoita. Suomalainen ja kuubalainen taiteilija työskentelevät toistensa kotikaupungeissa ja opettavat paikallisissa taideoppilaitoksissa. Prosessin tuloksena syntyneet teokset tulevat näytteille Hyvinkään taidemuseoon ja mahdollisesti myös havannalaiseen galleriaan. Ibrahim Mirandan töille on alustavasti varattu aika Hyvinkään taidemuseossa syyskuussa 2011, jolloin myös projektiin osallistuvalla hyvinkääläisgraafikko Hannu Lindholmilla on oma 60 – vuotisjuhlanäyttelynsä museon tiloissa. Näyttelyssä korostuvat paikalliset kulttuurit ja taideperinteet, joita Hyvinkäällä on 1900-luvun alusta lähtien. Yhdistävänä tekijänä ovat taidegrafiikan monipuoliset tekniikat ja mahdollisuudet. Tavoitteena on tuottaa mielenkiintoinen dialoginen näyttely kahden eri-ikäisen ja erilaisesta kulttuurista taiteellisen näkemyksensä ammentavan taiteilijan teoksista.

Hyvinkääläinen Hannu Lindholm on syntynyt vuonna 1951 ja havannalainen Ibrahim Miranda vuonna 1969. Molemmat ovat aktiivisia toimijoita omalla asuinalueellaan. Hannu Lindholm toimii aktiivisesti Hyvinkään Taiteilijaseurassa ja opettaa Hyvinkään taidekoulussa. Ibrahim Miranda on puolestaan Kuuban keskeisimpiä kuvataiteilijoita ja hänellä olisi paljon annettavaa suomalaisen pikkukaupungin taide-elämälle ja taideopetukselle. Hyvinkäällä toimii kaksi taidekoulua sekä Lasten ja nuorten taidekeskus ja kuvataidekoulu.

Hyvinkään taidemuseo osallistuu näyttelyn järjestelyihin vuotuisten määrärahojensa puitteissa mutta meillä ei ole mahdollisuutta maksaa esim. taitelijoiden matkojen kustannuksia. Hanke on kuitenkin kiinnostava yhä monikulttuurisemmaksi käyvässä maailmassa ja palvelee suvaitsevaisuuden ja eri kulttuurien välisen ymmärryksen lisääntymistä. Siksi suosittelemme lämpimästi apurahan myöntämistä.

Raisa Laurila-Hakulinen

museonjohtaja

Hyvinkään taidemuseo

raisa.laurila-hakulinen@hyvinkaa.fi tai p. 040 571 0729